

РЪКОВОДСТВО ЗА ПРАВАТА НА ЖЕРТВИТЕ НА НАСИЛИЕ,

ОСНОВАНО НА ПОЛА, И СЕКСУАЛНО НАСИЛИЕ

MINISTERIO
DE IGUALDAD

SECRETARÍA DE ESTADO
DE IGUALDAD
Y PARA LA ERRADICACIÓN
DE LA VIOLENCIA CONTRA LAS MUJERES

DELEGACIÓN DEL GOBIERNO
CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO

<https://violenciagenero.igualdad.gob.es/informacion-3/derechos/>

ИЗГОТВЕНА ОТ ПРАВИТЕЛСТВЕНАТА СЛУЖБА ЗА БОРБА С НАСИЛИЕТО, ОСНОВАНО НА ПОЛА

2024

НИРО онлайн: 048-21-169-8

СЪДЪРЖАНИЕ

ГРУПА 1: Права на жертвите на насилие, основано на пола	7
1. Специфични права на жертвите на насилие, основано на пола	8
1.1. Кой е жертва на насилие, основано на пола?	8
1.2. Как се удостоверява, че е извършено насилие, основано на пола?	8
1.3. Право на информиране	9
1.3.1. Услуги за информиране и правни консултации	9
1.3.2. Уебсайт с ресурси за подкрепа и превенция във връзка със случаи на насилие, основано на пола	10
1.4. Право на цялостна социална помощ	11
1.5. Право на медицинско обслужване	12
1.6. Право на безплатна, незабавна и специализирана правна помощ	12
1.7. Трудови права	14
1.7.1. Права на наетите лица от женски пол	14
1.7.2. Права на икономически зависимите самостоятелно заети лица	15
1.8. Права по отношение на социалното осигуряване	16
1.8.1. Права по отношение на социалноосигурителните вноски	16
1.8.2. Права по отношение на социалноосигурителните обезщетения	16
1.9. Права в сферата на заетостта и трудова интеграция	19
1.9.1. Специфична програма за заетост	19
1.9.2. Договор за срочно заемане на длъжност във връзка със заместването на работнички, които са жертви на насилие, основано на пола	19
1.9.3. Стимули за предприятията, които наемат жертви на насилие, основано на пола	19
1.10. Права на държавните служители	20
1.11. Икономически права	21
1.11.1. Специална финансова помощ за жени, жертви на насилие, основано на пола, които изпитват особени затруднения да си намерят работа	21
1.11.2. Активни доходи за интеграция	22

1.11.3. Достъп до обезщетения за безработица за жертви на насилие, основано на пола	22
1.11.4. Авансови плащания за неплатена издръжка	23
1.11.5. Минимален доход за издръжка на живота	24
1.11.6. Приоритетен достъп до защитени жилища и държавни жилища за възрастни хора	24
1.12. Право на обезщетение	25
1.13. Право на незабавно постъпване в училище	26
1.14. Стипендии и помощи за обучение	26
1.15. Особености при регистрацията на местопребиваването по съображения за сигурност	27
1.16. Право на смяна на имената или самоличността	27
2. Права на чужденките, жертви на насилие, основано на пола	28
2.1. Статут на пребиваване в Испания на чужденки, жертви на насилие, основано на пола	28
2.1.1. Чужденки, които са роднини на гражданин на държава-членка на Европейския съюз, или на държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство	28
2.1.2. Чужденки извън ЕС: те могат да притежават един от следните два типа специфични разрешения за пребиваване и работа поради насилие, основано на пола:.....	28
2.1.3. Разрешението за временно пребиваване и работа като наето лице, което се издава на чужденката, се подновява при изтичане в случай на прекратяване на трудовия договор или временно преустановяване на трудовите правоотношения вследствие на насилие, основано на пола	30
2.2. Защита на незаконно пребиваващи чужденки, пострадали от насилие, основано на пола	30
2.3. Право на международна защита	31
3. Права на жените с испанска националност, жертви на насилие, основано на пола, извън националната територия	32
БЛОК 2: Права на жертвите на сексуално насилие	33
1. Специфични права на жертвите на сексуално насилие	34
1.1. Кой е жертва на сексуално насилие?	34
1.2. Как се удостоверява сексуалното насилие?	34

1.3. Право на информиране	35
1.3.1. Служба за правна информация и консултации 016.....	35
1.3.2. Уебсайт с ресурси за подкрепа и превенция в случаи на сексуално насилие	36
1.3.3. Кризисни центрове	36
1.3.4. ATENPRO.....	36
1.4. Право на предоставена на разположение, достъпна и специализирана съдебномедицинска практика	37
1.5. Право на специализирана и достъпна цялостна помощ	37
1.6. Право на безплатна правна помощ	38
1.7. Трудови права	39
1.7.1. Права на наетите лица от женски пол	39
1.7.2. Права на икономически зависимите самостоятелно заети лица	40
1.8. Права по отношение на социалното осигуряване	41
1.8.1. Права по отношение на социалноосигурителните вноски	41
1.8.2. Права по отношение на социалноосигурителните обезщетения	41
1.9. Права в сферата на заетостта и трудова интеграция	43
1.9.1. Специфична програма за заетост	43
1.9.2. Договор за срочно заемане на длъжност във връзка със заместването на работнички, които са жертва на сексуално насилие	43
1.10. Права на държавните служителки	44
1.11. Икономически права	45
1.11.1. Специфични права на жертвите на сексуално насилие	45
1.11.2. Активни доходи за интеграция	46
1.11.3. Достъп до обезщетения за безработица за жертви на сексуално насилие	47
1.11.4. Минимален доход за издръжка на живота	48
1.11.5. Приоритетен достъп до защитени жилища и държавни жилища за възрастни хора.....	48
1.12. Право на обезщетение	49
1.13. Стипендии и помощи за обучение	50
2. Права на жертвите на сексуално насилие, които нямат испанска националност	50

2.1. Защита на жертвите на сексуално насилие, които нямат испанска националност и не разполагат със съответното разрешение за пребиваване в страната	50
2.2. Право на международна защита	52
3. Права на жените с испанска националност, които са жертви на сексуално насилие, извън националната територия	52
ГРУПА 3: Права на жертвите на престъпления, на които имат също право жертвите на насилие, основано на пола, и жертвите на сексуално насилие	54
1. Права съгласно статута на жертви на престъпления	55
2. Право на подаване на жалба	56
3. Право на защита на жертвите по време на съдебния процес	56
3.1. В областта на насилие, основано на пола	56
3.2. В областта на сексуалното насилие	58
4. Право да се поиска издаването на европейска заповед за защита	58
5. Право на участие в наказателното производство: предлагане на действия	59
6. Право на възстановяване на предишното положение, поправяне на вредите и обезщетяване за причинените щети	60
7. Право на информиране относно съдебното производство	60
8. Право на защита на достойнството и неприкосновеността на личния живот на жертвата в хода на процесите, свързани с насилие, основано на пола, и сексуално насилие	61
9. Помощи за жертвите на престъпления, които се считат за насилие, основано на пола, и сексуално насилие	62
ТЕЛЕФОНИ ЗА ИНФОРМАЦИЯ	65

ГРУПА 1

Права на жертвите на насилие, основано на пола

Органичен закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилие, основано на пола (Държавен вестник на Испания № 313, от 29 декември 2004 г.), предоставя и гарантира на жените, които са или са били жертви на насилие, основано на пола, редица права, с цел да могат да прекратят взаимоотношенията си с извършителя и да възстановят нормалния си живот..

Тези права са универсални, в смисъл, че са гарантирани на всички жени, които са или са станали жертва на насилие, основано на пола, независимо от техния произход, религия или друго условие или обстоятелство от личен или социален характер.

1. Специфични права на жертвите на насилие, основано на пола

1.1. Кой е жертва на насилие, основано на пола?

Член 1 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилие, основано на пола

Съгласно Органичния закон 1/2004 жертва на насилие, основано на пола, е жена, която е обект на всеки акт на физическо и психологическо насилие, включително агресия срещу сексуалната свобода, заплаха, принуждение или незаконно лишаване от свобода, упражнявано върху нея от лицето, което е или е бил неин съпруг или лицето, с което има или е имала връзка чрез подобни отношения на взаимност, дори и ако не са съжителствали.

Тази форма на насилие над жени е нарушение на правата на човека и проява на дискриминация, израз на неравенство между половете и представлява отношения на упражняване на власт от страна на мъжете над жените.

Освен това техните непълнолетни синове и дъщери, както и непълнолетните, върху които имат настойничество или попечителство, са жертви на това насилие и Органичният закон 1/2004 признава цяла поредица от права, съдържащи се в членове 5, 7, 14, 19.5, 61.2, 63, 65, 66 и в допълнителната разпоредба № 17.

Насилието, основано на пола, включва също (съгласно изменението, направено с Органичния закон 8/2021 от 4 юни относно цялостната защита на децата и юношите срещу насилие) **насилието, което се извършва с цел причиняване на щети или вреди на жените чрез насилие върху техните роднини или близки непълнолетни лица** от лице, което е или е било техен съпруг или което е било свързано с тях с подобна емоционална връзка, дори и без съжителство.

1.2. Как се удостоверява, че е извършено насилие, основано на пола?

Членове 23, 26 и 27.3 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Като цяло, ситуацията на насилие, основано на пола, която поражда признаването на съответните права, се удостоверява от **осъдителна присъда за престъпление, свързано с насилие, основано на пола, заповед за защита или друго съдебно решение, с което се налага охранителна мярка в полза на жертвата**, както и чрез справка от прокуратурата, в която се посочва наличието на доказателства, че жалбоподателката е жертва на насилие, основано на пола.

Ситуацията на насилие, основано на пола, може да бъде удостоверена също чрез **доклад на социалните служби, специализираните служби или службите за настаняване** за жертви на насилие, основано на пола, на компетентната публична администрация; или чрез всякакъв друг документ, при условие че е посочен в секторните законови или подзаконовни разпоредби, с които се урежда достъпът до всяко от тези права и правни средства за защита.

За удостоверяване на ситуацията на насилие, основано на пола, за целите на член 23 от Органичния закон 1/2004, на Секторната конференция по въпросите за равенството между половете, проведена на 3 април 2019 г., бе одобрен списък на социалните служби, специализираните служби или службите за настаняване, предназначени за жертви на насилие, основано на пола, които могат да удостоверяват статута си на жертва на насилие, основано на пола, както и общ модел за удостоверяване, така че различните автономни администрации да подхождат по еднакъв начин към административното удостоверяване на статуса на жертва на насилие, основано на пола. Секторната конференцията по въпросите за равенство между половете, проведена на 11 ноември 2021 г., прие Споразумение, с което се одобряват основните процедури, които позволяват прилагането на системи за удостоверяване за ситуации на насилие, основано на пола, и актуализира модела за доклад и органите във всяка автономна област, които издават удостоверения от административен характер. Това удостоверяване позволява на жертвите на насилие, основано на пола, да получат достъп до правата, регламентирани в глава II „Трудови права и социалноосигурителни обезщетения“ от Органичния закон 1/2004, както и до всички права, ресурси и услуги, признати в националната нормативна уредба, които са приложими за тях, чиито нормативни разпоредби от секторен характер предвиждат и регулират достъпа до всяко от тях, включително, сред задължителните изисквания, удостоверяването на ситуацията на насилие, основано на пола, чрез доклад от социалните служби, специализираните служби или службите за предоставяне на настаняване за жертви на насилие, основано на пола, на компетентната публична администрация.

В случай на непълнолетни жертви, удостоверяването може да се извърши и чрез официални медицински документи за съобщаване на прокуратурата или съдебния орган.

Информацията за това удостоверяване е налична на [уебсайта на Правителствената делегация срещу насилието, основано на пола](#).

1.3. Право на информиране

Член 18 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Правото на получаване на информация се гарантира чрез следните средства:

1.3.1. Услуги за информиране и правни консултации

- Безплатна и поверителна услуга, която предлага информация, правни консултации и незабавна психосоциална помощ за всички форми на насилие срещу жените съгласно Истанбулската конвенция, включително, следователно, насилието, основано на пола, съгласно условията на Органичния закон 1/2004 от 28 декември.
- Услугата е достъпна през четири канала:
  - На кратък телефонен номер: **016**.
  - По имейл: 016-online@igualdad.gob.es.
  - Посредством WhatsApp: номер 600 000 016, който се използва само за съобщения в WhatsApp и не приема телефонни повиквания.

- Посредством чат: чрез уебсайта на Правителствената делегация срещу насилието, основано на пола <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/home.htm>
- Информацията и незабавната психосоциална помощ са на разположение **24 часа** в денонощието, **365 дни** в годината. **Правната консултация** е на разположение от **8:00 до 22:00 часа**, от понеделник до неделя.
- **Достъпна за лица с увреден слух и/или с говорни увреждания** чрез разнообразни канали: на телефон **900 116 016**; Услугата **Telesor** от самия [уебсайт на Telesor](#), в който случай е необходима връзка с интернет; чрез мобилен телефон или PDA с инсталиране на безплатно приложение; чрез услугата за видеопревод [SVlvisual](#); посредством Whatsapp: 600 000 016; или по имейл: 016-online@igualdad.gob.es.
- **Достъпно за чужденци** чрез обслужване, освен на испански и останалите официални езици, на следните езици:
  - По телефона, 24 часа, 7 дни, на 53 езика: испански, каталонски, галисийски, баски, валенсиански, английски, френски, немски, португалски, мандарин китайски, руски, арабски, румънски, български, афганистански, албански, арменски, бамбара, берберски, босненски, бразилски, кантонски, чешки, корейски, датски, словенски, словашки, фарси, финландски, грузински, гръцки, хинди, холандски, унгарски, италиански, японски, литовски, мандинка, норвежки, персийски, полски, пуларски, сърбо-хърватски, сирийски, сонинке, шведски, тайландски, тайвански, тамазигхт, турски, украински, урду, волоф.
  - Имейл и WhatsApp, 24 часа, 7 дни: испански, каталонски, баски, галисийски, валенсийски, английски, френски, немски, португалски, китайски, мандарин, руски, арабски, румънски, български, италиански.
- Прехвърляния на обаждания в следните случаи:
  - Когато обажданията се отнасят за спешни случаи, те ще бъдат прехвърляни към тел. **112**.
  - Когато обажданията се отнасят за обща информация по въпроси, свързани с равнопоставеността между жените и мъжете, те ще бъдат прехвърляни към **Института по въпросите на жените**.
  - Когато обажданията се отнасят за специфична информация, свързана с **автономна област**, те ще бъдат насочени към съответния регионален телефонен номер.
  - Обажданията, направени от непълнолетни лица, ще бъдат прехвърляни към телефонния номер на организацията **ANAR** за оказване на помощ на деца и юноши.

Услугата 016 има категорията на услуга от съществено значение, така че в случай на възникване на ситуация, която затруднява достъпа или предоставянето на такива услуги, компетентните публични администрации ще предприемат необходимите мерки, за да гарантират нормалното ѝ функциониране и адаптиране.

1.3.2. Уебсайт с ресурси за подкрепа и превенция във връзка със случаи на насилие, основано на пола

Наличен на [уебсайта на Правителствената делегация срещу насилието, основано на пола](#).

Позволява локализирането върху активни карти на различните ресурси (полицейски, съдебни, информация, обслужване, консултация и др.) които публичните администрации и социалните служби са предоставили на разположение на гражданите и жертвите на насилие, основано на пола

1.4. Право на цялостна социална помощ

Член 19 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Член 156 от Гражданския кодекс

Жертвите на насилие, основано на пола, имат право на цялостна социална помощ, която включва **социални услуги, спешна помощ, подкрепа и настаняване, както и услуги за цялостно възстановяване**, които трябва да отговарят на принципите на постоянна помощ, спешни действия, специфични обезщетения и професионална мултидисциплинарност. Целта на тези услуги е да задоволят потребностите, произтичащи от ситуацията на насилие, да възстановят ситуацията, в която се е намирала жертвата преди да го претърпи или поне да облекчат последиците от него.

Чрез тях жените имат възможност за следното:

- да получат консултации за действията, които могат да предприемат, и правата, които имат;
- да се осведомят относно службите, с които могат да се свържат, за да получат материална, медицинска, психологическа и социална помощ;
- да имат достъп до различните ресурси за настаняване (в спешни случаи, временен подслон, защитени центрове и т.н.), в които е гарантирана тяхната безопасност и са задоволени основните им потребности;
- да възстановят физическото и/или психическото си здраве;
- да имат достъп до обучение, приобщаване или повторно интегриране на пазара на труда и да получат психосоциална помощ по време на целия процес на пълно възстановяване за предотвратяване на вторичната им виктимизация.

Службите за настаняване и цялостно социално подпомагане, състоящи се от правни, психологически и социални консултации за жертви на насилие срещу жени, ще бъдат характеризирани като служби от съществено значение. Ето защо, в случай на обстоятелство, което затруднява достъпа до или предоставянето на такива услуги, компетентните публични администрации ще предприемат необходимите мерки за гарантиране на тяхното нормално функциониране и адаптиране.

Правото на цялостна социална помощ се признава също за **непълнолетни лица**, които живеят в семейна среда, където е налице насилие, основано на пола. Социалните служби трябва да разполагат с достатъчен брой работни места, предвидени за работа с непълнолетни, с персонал със специфично обучение за грижите за тях и специалисти по детска психология, с цел превенция и ефикасно предотвратяване на ситуации, които могат да доведат до психологически и физически увреждания за тях.

За психологическа грижа и помощ на непълнолетни синове и дъщери, когато има издадена осъдителна присъда и докато не е погасена наказателната отговорност; или когато срещу един от родителите е образувано наказателно производство за посегателство върху живота, телесната цялост, свободата, моралната цялост или сексуалната свобода и сексуалната идентичност на общите им непълнолетни синове или дъщери; или за посегателство срещу другия родител; съгласието на последния ще бъде достатъчно, а първият трябва да бъде информиран предварително. Ако трябва да се предоставя помощ на синове и дъщери над шестнадесет-годишна възраст, във всички случаи ще се изисква тяхното изрично съгласие.

Организирането на услугите за упражняване на това право се поема от автономните области и от градовете Сеута и Мелиля, както и от местните органи на управление.

За тези цели Протоколът за препращане между автономните общности за координиране на техните мрежи от центрове за настаняване на жени, жертви на насилие, основано на пола, и техните синове и дъщери, приет през 2014 г., улеснява мобилността на жените, жертви на насилие, основано на пола, и техните синове и дъщери, между центрове за настаняване в различни автономни области от съображения за безопасност на жената или зависимите от нея непълнолетни лица, или за улесняване на възстановяването им в социален план.

1.5. Право на медицинско обслужване

Член 19 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола, приет с деветата окончателна разпоредба на Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода.

Жените, които са жертви на насилие, основано на пола, както и техните синове и дъщери, имат **право на медицинско обслужване**, включително психологически и психиатрични грижи, и на **проследяване на развитието на здравословното им състояние до пълното им възстановяване** по отношение на симптомите или психологическите и физическите последици, произтичащи от ситуацията на претърпяно насилие.

Здравните служби ще разполагат с детски психолози, които да се грижат за непълнолетни синове и дъщери, които са жертви на насилие срещу децата на жените, пострадали от насилие, основано на пола.

Тези услуги ще се предоставят, като се гарантира **неприкосновеността на личния живот и интимността на жените** и съобразяване, във всеки случай, с **решенията, които те вземат по отношение на медицинското им обслужване**. По същия начин ще бъдат установени специфични мерки за откриване, намеса и помощ в ситуации на насилие срещу жени с увреждания, жени с психични проблеми, зависимости или други проблеми или случаи на зависимости, произтичащи от или в допълнение към насилието.

1.6. Право на безплатна, незабавна и специализирана правна

помощ

Член 20 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Закон 1/1996 от 10 януари за безплатната правна помощ

Жените, които са жертви на насилие, основано на пола, имат право на **безплатна правна помощ, независимо дали разполагат със средства за завеждане на съдебни дела, която ще им бъде предоставена незабавно**, в съдебните производства и административни процедури, които имат пряка или косвена връзка с претърпяното насилие.

С такова право разполагат и правоприемниците в случай на смърт на жертвата, при условие че те самите не са участвали в извършването на съответните деяния.

За целите на предоставянето на безплатна правна помощ **се счита, че съответното лице е със статут на жертва при подаването на оплакване или жалба, или при образуването на наказателно производство, като този статут се запазва, докато наказателното производство продължава или когато приключи с постановяването на осъдителна присъда.** Правото на безплатна съдебна защита ще бъде загубено в случай на окончателна оправдателна присъда или окончателно приключване на наказателното производство, без задължение за заплащане на разноските за предоставената до този момент безплатна помощ.

В различните процедури, които могат да бъдат инициирани в резултат на статута на жертва на насилie, основано на пола, трябва да присъства същият професионален член на адвокатската колегия, при условие че това гарантира надлежно нейното право на защита.

Професионалният член на адвокатската колегия, който поема случая на жертвата, трябва да разполага също с правомощия за нейното процесуално представителство до определянето на професионален член на прокуратурата, ако жертвата не се явява лично като обвинител. Дотогава професионалният член от адвокатската колегия изпълнява задължението за посочване на адрес за целите на уведомленията и връчването на документи.

Жертвите на насилie, основано на пола, **могат да се явят като частни обвинители по всяко време на производството**, но това няма да им позволи да възобновят или да повторят вече извършените действия преди явяването им, нито ще означава ограничаване на правото на защита на обвиняемия.

Съответните адвокатски колегии ще разполагат **постоянно с дежурни специалисти** за предоставяне на предварителни консултации и правна помощ на жертви на насилie, основано на пола.

Правото на безплатна правна помощ обхваща, наред с други, следните услуги:

- **безплатна консултация и насоки** преди съдебното производство и по-специално непосредствено преди подаване на жалба;
- **безплатна защита и представителство** от адвокат и прокурор във всички административни процеси и процедури;
- **безплатно поместване на обяви или укази в официалните вестници в хода на процеса;**
- **освобождение от заплащане на съдебни такси**, както и от плащане на депозити, необходими за подаване на жалби;
- **безплатна помощ от вещи лица** в хода на производството, за която отговаря назначеният технически персонал на съдебните органи или, ако няма такъв, техническите служители, организации или служби към публичните администрации;
- **безплатно издаване или намаляване с 80 % на тарифите за издаване** на нотариални документи.

1.7. Трудови права

Член 21 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Признаването на трудовите права на жените, които са жертви на насилие, основано на пола, има за цел да ги предпази от напускане на пазара на труда поради претърпяното насилие. За тази цел **им се предоставят права, насочени към съгласуване на работата със ситуацията на насилие, основано на пола, защитата им е гарантирана, ако са принудени да напуснат работата си** временно или за постоянно, и се полагат усилия за тяхното **наемане на работа** в случай, че не са били наети на работа.

1.7.1. Права на наетите лица от женски пол¹

Членове 37.8, 40.4, 45.1.п), 48.10, 49.1.м), 53.4 и 55.5 от преработения текст на Закона за статута на работниците, одобрен с Кралски законодателен указ 2/2015 от 23 октомври

Кралски указ-закон 28/2020 от 22 септември относно работата от разстояние

- **Право на намаляване на работното време** с пропорционално намаление на заплатата или на **преструктуриране на работното време** чрез адаптиране на графика, прилагане на гъвкаво работно време или други форми на организация на работното време, които се използват във фирмата, за да могат жените да направят ефективна своята защита или правото си на цялостна социална помощ.
- **Право на географска мобилност:** жените, които са принудени да напуснат работата си в населеното място, където са предоставяли услугите си, за да направят ефективна защитата си или правото си на цялостна социална помощ, ще имат преференциално право да бъдат назначени на друго работно място от същата професионална група или еквивалентна категория, с което компанията разполага в друг от нейните трудови центрове. Предприятието ще запази за първите 6 месеца работното място, което жената е заемала преди това.
- **Право на временно спиране на трудовия договор** по решение на работничката, която е принудена да напусне работата си в резултат на това, че е жертва на насилие, основано на пола, със запазване на работното място. След възстановяване заемането на работното място, това ще се извърши при същите условия, които са били валидни⁺ към момента на прекратяване на трудовия договор, като се гарантират целесъобразни адаптирания, които може да са необходими поради увреждане.
- **Право на прекратяване на трудовия договор** по решение на работничката, която е принудена да напусне окончателно работата си в резултат на това, че е жертва на насилие, основано на пола.
- **Право да извършва работата си изцяло или частично дистанционно или да прекрати нейното извършване**, ако това е установената система, при условие че и в двата случая този вид предоставяне на услуга е съвместимо с длъжността и изпълняваните функции.

¹ Колективните договори и фирмените споразумения могат да предвиждат подобрения на тези права.

- **Отсъствията или ненавременното явяване** на работното място, предизвикани от физическото или психологическото състояние вследствие на насилие, основано на пола, удостоверено от службите за социални грижи или здравните служби, според случая, ще се считат за **основателни**.
- **Нищожност на решението за прекратяване на договора** в случай на работнички, които са жертви на насилие, основано на пола, поради упражняване на правата на намаляване или реструктуриране на работното им време, географска мобилност, промяна на работното място или временно прекъсване на трудовото правоотношение, според изискванията и условията, признати в Устава на работниците.
- **Нищожност на дисциплинарното уволнение** в случай на работнички, които са жертви на насилие, основано на пола, поради упражняване на правата на намаляване или реструктуриране на работното им време, географска мобилност, промяна на работното място или прекратяване на трудовото правоотношение, според изискванията и условията, признати в Устава на работниците.

1.7.2. Права на икономически зависимите самостоятелно заети лица

Закон 20/2007 от 11 юли относно статута на самостоятелно заетите лица

Член 21 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола.

- Право на **адаптиране на работното време за професионалната дейност**.
- Право на **прекратяване на договорните отношения**.
- Ситуацията на насилие, основано на пола, ще се счита за основателна причина за **прекъсване на дейността** от страна на работничката.
- Самостоятелно заетите лица, които са жертви на насилие, основано на пола, и преустановяват дейността си, за да направят ефективна защитата си или правото си на цялостно социално подпомагане, ще се считат в **ситуация на временно преустановяване на дейността**, в сроковете, предвидени в преработения текст на Общия Закон за социалното осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври.
- **Намаления на социално-осигурителните вноски** за жертви на насилие, основано на пола, които се регистрират за първи път или които не са били регистрирани в продължение на предходните 2 години, считано от ефективната дата на регистрация, в специалния режим на социално осигуряване за самостоятелно заети или самостоятелно осигуряващи се лица.

1.8. Права по отношение на социалното осигуряване

1.8.1. Права по отношение на социалноосигурителните вноски

Член 165.5 от преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 г. от 30 октомври

Еднократна допълнителна разпоредба на Кралски указ 1335/2005 от 11 ноември, която регулира социалноосигурителните семейни обезщетения

- Периодът на временно прекъсване на трудовия договор със запазване на работното място, предвиден за наетите лица, ще се счита за **период на реално плащане на вноски** за целите на съответните социалноосигурителни обезщетения във връзка с пенсии, трайна неработоспособност, смърт и наследствена пенсия, майчинство, безработица и грижи за непълнолетни, болни от рак или друго тежко заболяване

Член 21.5 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола Член 329 от преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- Временно освобождаване от **задължението за плащане на социалноосигурителни вноски** за период от шест месеца за самостоятелно заети или самоосигуряващи се лица, които преустановяват дейността си, за да направят ефективна защитата си или правото си на цялостна социална помощ.

О Заповед TAS/2865/2003 от 13 октомври, която урежда специалното споразумение в системата за социално осигуряване

- Сключване на специално споразумение със социалното осигуряване от работнички, жертви на насилие, основано на пола, чието работно време е намалено с пропорционално намаление на заплащането.

1.8.2. Права по отношение на социалноосигурителните обезщетения

Кралски указ 295/2009 от 6 март, който регулира икономическите обезщетения от системата за социално осигуряване за майчинство, бащинство, риск по време на бременност и риск по време на кърмене

- За целите на обезщетенията за майчинство и бащинство периодите, считани за реално плащане на социалноосигурителни вноски от страна на наети и самостоятелно заети лица, станали жертви на насилие, основано на пола, се приемат за **част от времето, в което лицето е работило**.

Член 207 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- Право на **пенсия за ранно пенсиониране** по причини, които не са по вина на работещите жени, които прекратяват трудовия си договор вследствие на претърпяно насилие, основано на пола, и отговарят на необходимите изисквания.

Член 207 от преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- **Право на вдовишка пенсия** в случай на раздяла, развод, обявяване на брака за нищожен или прекратяване на съвместното съжителство на жени, жертви на насилие, основано на пола, които, въпреки че не получават допълнителна пенсия, отговарят на необходимите изисквания.

Първа допълнителна разпоредба на Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Член 231 от преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври)

- **Не се позволява изплащане на вдовишка пенсия на лице, по отношение на което е постановена окончателна осъдителна присъда** за умишлено убийство в която и да е от неговите форми или за причиняване на телесни повреди, когато жертвата е съпруг/а, бивш/а съпруг/а или настоящ или бивш партньор на лицето.
- Освен това, няма да бъде признато правото на финансова добавка за баща, който е лишен от родителски права с присъда вследствие на неспазване на присъщите задължения към тези права или постановена в рамките на наказателно или семейно дело.

Кралски указ-закон 3/2021 от 2 февруари за приемане на мерки за намаляване на разликата между половете и други въпроси в областта на социалното осигуряване и икономиката

- **Не се дава право на увеличаване на зависещите от вноски пенсии** с цел намаляване на разликата между половете на баща, който е осъден за насилие спрямо жената, с която има деца, по смисъла, определен в закона или в международни инструменти, ратифицирани от Испания, нито на баща, който е осъден за насилие спрямо неговите синове или дъщери.
- Освен това, няма да бъде признато правото на увеличаване на икономическите средства за баща, който е лишен от родителски права с присъда вследствие на неспазване на присъщите задължения към тези права или постановена в рамките на наказателното или семейното право.

Членове 224 и 233 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 г. от 30 октомври

Закон 3/2019 от 1 март за подобряване на ситуацията на сираци на дъщерите и синовете на жертви на насилие, основано на пола, и други форми на насилие срещу жени

- **Права на сираците:**

Пенсия за сираци: право на нея имат синовете и дъщерите на починалата жена, независимо от естеството на тяхното родство, при условие че към момента на смъртта са на възраст под двадесет и една години или са неработоспособни, или под двадесет и пет години и не извършват доходоносна работа като наето лице или самостоятелно заето лице, или когато го правят, полученият годишен доход е по-нисък от годишния размер на законоустановената минимална работна заплата (SMI) и че жената е била регистрирана като работеща в системата за социално осигуряване или в еквивалентна ситуация.

Дъщерите и синовете ще имат право на увеличението, предвидено в случаите на пълно сирачество, което ще достигне 70 процента от нормативната база, когато доходът на семейството не надвишава 75 % от законоустановената към съответния момент минимална работна заплата.

Обезщетение за сираци: на него имат право дъщерите и синовете на жената, която е починала вследствие на упражнено спрямо нея насилие на основата на пола, съгласно условията, определени от закона или от международни инструменти, ратифицирани от Испания, при условие че обстоятелствата, в които се намират децата, са еквивалентни на тези на пълни сираци, и не отговарят на изискванията за пенсия за сираци. Може да има право на обезщетение за сирак, при условие че към датата на смъртта лицето е на възраст под двадесет и пет години, не извършва доходносна работа като наето лице или самостоятелно заето лице, или когато прави това, годишният размер на приходите, които получава от своята работа, е под годишния размер на законоустановената минимална заплата.

Размерът на обезщетението за сираци е 70 процента от нормативната база, при условие че доходът на семейството не надвишава 75 % от годишния размер на законоустановената минимална работна заплата.

Правото на пенсия или обезщетение за сираци няма да бъде преустановено в случай на осиновяване на синовете и дъщерите на починалата в резултат на насилие на основата на пола, при условие че годишният доход на семейството, в което са осиновени, разделен на броят на членовете, които го съставят, включително осиновени сираци, не надвишава 75 процента от законоустановената към съответния момент минимална работна заплата, без да се включва пропорционалният процент от извънредните плащания.

По същия начин, когато смъртта е причинена от извършител, различен от родителя на синовете и дъщерите на починалата, може да бъде признато също правото на пенсия за сираци или, когато е приложимо, обезщетение за сираци, когато са изпълнени изискванията.

Член 21, параграф 2 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола, Член 267 от преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври)

- За да има право на обезщетения за безработица, освен че трябва да отговаря на необходимите изисквания, наетата работничка се счита за законно безработна, когато прекрати или преустанови доброволно трудовия си договор в резултат на това, че е жертва на насилие, основано на пола.

Членове 331 и 332 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 г. от 30 октомври

- За да има право на закрила поради преустановяване на дейност, освен че трябва да отговаря на необходимите изисквания, се счита, че самостоятелно заетата работничка е в правно положение на преустановяване на дейност, когато преустанови упражняването на дейността си временно или окончателно поради насилие, основано на пола.

Член 335 от преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- За да имат право на закрила поради преустановяване на дейност, освен че трябва да отговарят на необходимите изисквания, работещите членове на асоциираните трудови кооперации се считат в правно положение на преустановяване на дейност, когато прекратят работата си окончателно или временно поради насилие, основано на пола.

1.9. Права в сферата на заетостта и трудова интеграция

1.9.1. Специфична програма за заетост

Член 22 от Органичният закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола, Кралски указ 1917/2008 от 21 ноември, който одобрява програмата за социална и трудова интеграция на жени, жертви на насилие, основано на пола

Програмата за социална и трудова интеграция на жени, жертви на насилие, основано на пола, регистрирани като търсещи работа в обществените служби по заетостта, включва следните мерки:

- индивидуализиран план за социална и трудова интеграция, който се осъществява от специализиран персонал;
- специфична програма за обучение с цел улесняване на социалната и трудовата интеграция като наето лице;
- стимули за насърчаване започването на нова дейност като самостоятелно заето лице;
- стимули за предприятия, които наемат жертви на насилие, основано на пола.
- стимули за улесняване на географската мобилност;
- стимули за компенсиране на разликите в заплатите;
- споразумения с предприятията за улесняване на наемането на жени, жертви на насилие, основано на пола, и тяхната географска мобилност.

1.9.2. Договор за срочно заемане на длъжност във връзка със заместването на работнички, които са жертви на насилие, основано на пола

Член 21.3 от Органичният закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Предприятията, които сключват договори за срочно заемане на длъжност във връзка със заместването на работнички, които са жертви на насилие, основано на пола, и временно преустановяват изпълнението на своя трудов договор или упражняват правото си на географска мобилност или смяна на местоработата, имат право на бонус, равняващ се на социалноосигурителните вноски на работодателя.

1.9.3. Стимули за предприятията, които наемат жертви на насилие, основано на пола

Закон 43/2006 от 29 декември за подобряване на растежа и заетостта

Заклучителна разпоредба 1 на кралски указ 1917/2008 от 21 ноември

Предприятията, които наемат на работа жени, пострадали от насилие, основано на пола, имат право на бонуси, равняващи се на социалноосигурителните вноски на работодателя, в зависимост от това дали сключеният договор е срочен или безсрочен.

1.10. Права на държавните служителки

Членове 24 до 26 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Кралски законодателен указ 5/2015 от 30 октомври, който одобрява преработения текст на Закона за основния статут на държавните служители

Държавни служителки, които са наети на служба в следните публични администрации: Централната държавна администрация, администрациите на автономните области и на градовете Сеута и Мелиля, администрациите на местните органи, публичните организации, агенции и други публични дружества, разполагащи с правосубектност, свързани с която и да е от публичните администрации или зависещи от тях, както и в държавните университети, имат следните права:

- **Право на отсъствие поради насилие, основано на пола, упражнено над държавната служителка:** частичните или цялостни отсъствия на държавните служителки, пострадали от насилие, основано на пола, се считат за обосновани за периода и при условията, определени по целесъобразност от социалните или здравните служби.

За да бъде ефективна защитата им или правото им на цялостна социална помощ, държавните служителки, които са жертви на насилие, имат **право на намалено работно време** с пропорционално намаление на възнаграждението или на реструктуриране на работното време чрез адаптиране на графика за прилагане на гъвкаво работно време или други форми на организация на работното време, които са приложими, в сроковете, установени за тези случаи от плана за равнопоставеност в прилагането или, при липса на такъв, от компетентната публична администрация за всеки отделен случай. Държавната служителка ще запази пълното си възнаграждение, когато намали работното си време с една трета или по-малко.

- **Мобилност поради насилие, основано на пола:** жените жертви на насилие, основано на пола, които са принудени да напуснат работата си в населеното място, където са предоставяли услугите си, за да направят ефективна защитата си или правото си на цялостна социална помощ, ще имат право да се преместят на друго работно място, подходящо за физическото им състояние, компетенции или професионална категория, с аналогични характеристики, без да е необходимо да бъде свободно работно място, което трябва да бъде заето. Въпреки това, в такива случаи компетентната публична администрация ще бъде длъжна да уведоми жената за свободните работни места, намиращи се на същото място или на местата, които заинтересованата жена поиска изрично.

Това прехвърляне ще се счита за принудително прехвърляне.

Процедурата за мобилност е регламентирана в Резолюция от 25 ноември 2015 г. на държавния секретар по публичните администрации, която установява процедурата за мобилност за държавни служителки, жертви на насилие, основано на пола, на централната държавна администрация или в органите, агенциите и други публични дружества, свързани с тази администрация или зависещи от нея.

Чрез Резолюция от 16 ноември 2018 г. на държавния секретар по публичните служби се публикува Споразумението на Секторната конференция на публичната администрация, което одобрява Споразумението за улесняване на мобилността между отделните администрации на длъжностни лица, пострадали от насилие, основано на пола.

- **Временно преустановяване на трудовата дейност поради насилие, основано на пола:** за да бъде ефективна тяхната защита или правото им на цялостна социална помощ, държавните служителки, които са жертви на насилие, основано на пола, ще имат право да поискат временно преустановяване на трудовата дейност, без да е необходимо да са работили определен минимален период от време преди това и без необходим период на непрекъсната работа.

Правата на друг тип служители са установени в специфичното законодателство във връзка с тях, какъвто е случаят, наред с други, с преподавателския персонал, персонала на държавните медицински служби или служителите в държавната съдебна администрация.

1.11. Икономически права

1.11.1 Специална финансова помощ за жени, жертви на насилие, основано на пола, които изпитват особени затруднения да си намерят работа

Член 27 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Кралски указ 1452/2005 от 2 декември. Нормативната уредба относно процедурите за подаване на заявления е уредбата, одобрена от автономната област или съответния град, където се подава заявление за помощ.

Това е **финансова помощ, предназначена за жени, жертви на насилие**, основано на пола, които отговарят на следните изисквания:

- Месечният размер на приходите им не надхвърля 75 % от законоустановената минимална работна заплата, без да се взема предвид пропорционалният процент на двете извънредни плащания.
- Наличие на особени трудности при намиране на работа предвид възрастта, липсата на обща или специализирана подготовка или социалните им обстоятелства, което се удостоверява с доклад, издаден от съответната обществена служба по заетостта.

Тази финансова помощ се изплаща еднократно и нейният размер, изчислен въз основа на броя месечни плащания на съответното обезщетение за безработица, зависи от това дали жената има или не зависими от нея членове на семейството и дали самата жена и/или зависимите от нея членове на семейството имат призната степен на увреждане.

Тази помощ е съвместима с помощите, предвидени в Закон 35/1995 от 11 декември относно помощта и подпомагането на жертви на тежки престъпления и срещу сексуалната свобода, както и с всяка друга икономическа помощ от автономно или местно естество, предоставена поради ситуацията на насилие, основано на пола.

От друга страна, тя е несъвместима с друга помощ, която има същата цел, както и с участието в програмата за Активни доходи за интеграция.

Помощта в никакъв случай не се взема предвид като доход или приход, въз основа на който се получават пенсии, независещи от вноски.

1.11.2. Активни доходи за интеграция

Кралски указ 1369/2006 от 24 ноември, който урежда програмата за Активни доходи за интеграция за безработни лица със специални икономически потребности и изпитващи затруднения да намерят работа

Кралски указ-закон 2/2024 от 21 май, с който се приемат спешни мерки за опростяване и подобряване на нивото на помощта за закрила при безработица и за завършване на транспонирането на Директива (ЕС) 2019/1158 на Европейския парламент и Директива на Съвета от 20 юни 2019 г. относно съвместяването на семейния и професионалния живот на родителите и полагащите грижи и отмяната на Директива 2010/18/ЕС на Съвета

Това е **финансова помощ**, която се предоставя на **безработни лица**, включени в така наречената „Програма за Активни доходи за интеграция“, чрез която се извършват действия, насочени към **увеличаване на възможностите за интеграция на пазара на труда**.

За да бъде включена в програмата за активни доходи за интеграция и за да получава тази финансова помощ, жената, жертва на насилие, основано на пола, трябва да отговаря на следните изисквания:

- да удостовери своя статус на жертва на насилие, основано на пола;
- да бъде регистрирана като търсеща работа, но не се изисква да бъде регистрирана като търсеща работа без прекъсване в продължение на 12 месеца;
- да не живее с извършителя на насилието;
- да е на възраст под 65 години, но не е задължително да има навършили 45 или повече години;
- да няма лични доходи от каквото и да е естество, надвишаващи месечния размер от 75 процента от законоустановената минимална работна заплата, без да се взема предвид пропорционалният процент на двете извънредни плащания.
- Може да е бенефициер по нова програма за Активни доходи за интеграция, въпреки че е била бенефициер по друга програма в рамките на 365-те дни, предхождащи датата на заявлението.

Размерът на Активните доходи за интеграция съответства на 80% от валидния към момента месечен публичен индикатор за доход с множество ефекти (IPREM).

Освен това се предоставя допълнителна помощ под формата на еднократна сума, ако жената се оказва принудена да смени жилището си поради насилие, основано на пола, в рамките на 12-те месеца, предхождащи подаването на заявление по програмата или по време на участието в нея, като размерът на помощта отговаря на тримесечния размер на Активните доходи за интеграция.

Тази финансова помощ може да бъде поискана до 1 ноември 2024 г., когато регулиращите я нормативни изисквания няма да бъдат повече валидни. Жертвите на насилие на основата на пола обаче могат да поискат финансовата помощ, която е посочена в следващия раздел.

1.11.3. Достъп до обезщетения за безработица за жертви на насилие, основано на пола

Допълнителна петдесет и осма разпоредба от Кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври, който одобрява преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване

Кралски указ-закон 2/2024 от 21 май, с който се приемат спешни мерки за опростяване и подобряване на нивото на помощта за закрила при безработица и за завършване на транспонирането на Директива (ЕС) 2019/1158 на Европейския

парламент и Директива на Съвета от 20 юни 2019 г. относно съвместяването на семейния и професионалния живот на родителите и полагащите грижи и отмяната на Директива 2010/18/ЕС на Съвета.

Удостоверените жертви на насилие, основано на пола, ще имат достъп до това обезщетение за безработица, прието с кралски указ-закон 2/2024 от 21 май и което заменя Активните доходи за интеграция.

За тази цел те трябва да отговарят на редица изисквания, сред които са:

да нямат право на обезщетение за безработица на ниво вноски;

да не са били бенефициери на 3 права към програмата за Активните доходи за интеграция (освен ако не са изминали повече от три години от възникването на първото право до заявяването на тази субсидия);

да са регистрирани като търсещи работа или да нямат собствен доход (доход през предходния календарен месец, който не надвишава 75% от минималната работна заплата, с изключение на пропорционалния процент от 2 извънредни плащания).

Размерът на субсидията ще бъде равен на 95% от IPREM през първите 180 дни; 90% от ден 181 до 360; и 80% от ден 361.

Максималната продължителност на субсидията ще бъде 30 месеца, освен ако лицето преди това е било бенефициер на едно или две права по програмата за Активните доходи за интеграция, в който случай максималната продължителност ще бъде съответно 20 и 10 месеца.

1.11.4. Авансови плащания за неплатена издръжка

Кралски указ 1618/2007 от 7 декември относно организацията и дейността на Фонда за гарантиране на плащането на издръжка

Чрез **Фонда за гарантиране на плащането на издръжка** се гарантира изплащането на признати, но неизплатени задължения за издръжка, посочени в одобрено от съда споразумение или в съдебно решение в случай на раздяла, развод, обявяване на брака за нищожен, родство или задължения за издръжка, чрез авансово изплащане на определена сума.

Като цяло лицата, които получават авансовите плащания, са децата, които разполагат с признато по съдебен ред право на издръжка, която не е изплатена, като те представляват част от домакинство, чиито годишен размер на икономическите ресурси и доходи, изчислени на годишна основа и във всички техни форми, не надвишават сума, получена чрез умножаване на годишния размер на показателя за публичния доход с множество ефекти (IPREM), който е в сила към момента на подаване на заявлението за авансово плащане, по съответния коефициент в зависимост от броя на малолетните или непълнолетни деца в домакинството.

Бенефициерите имат право да получат авансово плащане на определена по съдебен ред месечна сума от издръжката, при прилагане на месечно ограничение от 100 евро, като максималният период за получаване на авансовото плащане е 18 месеца.

В случай че лицето, което притежава правото на упражняване на родителски права по отношение на малолетните или непълнолетните лица (т.е. лицето, което подава заявлението и получава авансовите плащания), е жертва на насилие, основано на пола, се счита, че е налице ситуация на **спешна необходимост** от отпускане на авансовите

плащания по линия на фонда, поради което заявлението се обработва спешно, т.е. срокът за вземане на решение и информизиране на заявителя е два месеца.

1.11.5. Минимален доход за издръжка на живота

Кралски указ-закон 20/2020, от 29 май за установяване минималния доход за издръжка на живота

Жените, жертви на насилие, основано на пола, могат да получават минималния доход за издръжка на живота, чиято цел е да се **избегне риск от изпадане в бедност и социално изключване** на лицата, които живеят сами или в условията на съвместно съжителство и не разполагат с необходимите икономически ресурси за задоволяване на основните си потребности, при условие че изпълняват изискванията, като се отчитат следните аспекти:

- Няма изискване за възраст (като цяло минималният доход за издръжка на живота е предназначен за лица на поне 23-годишна възраст), изисква се само да са пълнолетни.
- Не се изисква да са сключили брак или да са в съжителство на семейни начала.
- Не се изисква да живеят в условията на друг тип съвместно съжителство. За съвместно съжителство се счита също съжителство между едно лице, което е жертва на насилие, основано на пола, което е напуснало обичайното си място на пребиваване, придружено от своите деца или малолетни или непълнолетни лица, за които носи отговорност като осиновител или приеман родител, и неговите роднини до втора степен чрез родство, сватовство или осиновяване.
- Не се изисква да са започнали производство за раздяла или развод.
- Не се изисква да пребивават в Испания към момента, в който се удостоверява ситуацията на насилие, основано на пола, чрез който и да е от начините, установени в член 23 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември.

1.11.6. Приоритетен достъп до защитени жилища и държавни жилища за възрастни хора

Член 28 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Закон 1/2013 от 14 май за приемане на мерки за засилване на защитата на длъжниците по ипотечни кредити, реструктуриране на задълженията и социални наеми

Кралски указ 42/2022 от 18 януари, който регламентира младежките добавки за наем и Държавния план за достъп до жилища 2022-2025 г.

Жените, жертви на насилие, основано на пола, представляват група, която има **право на приоритетна защита във връзка с достъпа до жилище**:

- Възможност да поискат временно спиране на евикция от обичайното жилище, постановена в рамките на съдебен или извънсъдебен процес за принудително изпълнение върху ипотекиран имот.
- Възможност за достъп до [Социалния жилищен фонд](#).
- Считат се за получатели на помощта, предвидена в [Държавния план за жилища](#) (Държавен вестник):
  - Програма за подпомагане на жертви на насилие, основано на пола, хора, подлежащи на изгонване от обичайното им жилище, бездомни хора и други особено уязвими хора:

- Могат да бъдат бенефициери жертвите на насилие, основано на пола, жертвите на трафик на хора с цел сексуална експлоатация и жертвите на сексуално насилие.
- Не могат да бъдат бенефициери лицата, които имат собствено жилище или жилище с право на ползване, в което могат да живеят след удостоверяването на състоянието им на жертва на насилие, основано на пола, жертва на трафик на хора с цел сексуална експлоатация или жертва на сексуално насилие.
- Могат да бъдат бенефициери публичните администрации, търговските дружества с мажоритарна собственост на различни публични администрации, обществените комунални предприятия, публичните предприятия и благотворителни организации, работещи съвместно или подобни, винаги с нестопанска цел, чиято цел е да предоставят жилищно настаняване на жертви на насилие, основано на пола, жертви на трафик на хора с цел сексуална експлоатация или жертви на сексуално насилие.
- Програма за подпомагане на младите хора и за овладяване на демографското предизвикателство; предвижда по-благоприятни условия за хора, които са деца на жертви на насилие, основано на пола.
- Програма за предоставяне на жилища на SAREB и обществени предприятия за отдаване под наем като социални жилища. Жилищата, предоставени от SAREB или съответния публичен субект, трябва да се използват приоритетно за задоволяване на потребностите от жилище за жертви на насилие, основано на пола, жертви на трафик на хора с цел сексуална експлоатация, жертви на сексуално насилие.

1.12. Право на обезщетение

Член 28 bis и ter от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола, въведен с деветата окончателна разпоредба на Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълното гарантиране на сексуалната свобода.

Жертвите на насилие, основано на пола, имат **право на обезщетение**. Това право обхваща икономическа компенсация за вреди и щети вследствие на причиненото насилие, мерките, необходими за тяхното пълно физическо, психическо и социално възстановяване, действията за символично обезщетение и гаранции, че насилието няма да се повтори.

Публичните администрации ще гарантират, че жертвите имат ефективен достъп до съответното обезщетение за вреди и щети, което трябва да бъде платено от лицето или лицата, които носят гражданска или наказателна отговорност, в съответствие с действащите разпоредби, и трябва да гарантират икономически оцененото обезщетение най-малко при следните обстоятелства:

- физическо и психологическо увреждане, включително морално увреждане и накърняване на достойнството;
- загуба на възможности, включително възможности за образование, работа и социални придобивки;
- материални вреди и загуба на доход, включително пропуснати ползи;
- социални щети, разбирани като щети върху жизнения проект;
- терапевтично, социално и сексуално и репродуктивно здравеопазване.

По същия начин публичните администрации ще гарантират пълното физическо, психическо и социално възстановяване на жертвите чрез мрежата от ресурси за цялостна помощ, включени в това Ръководство. По същия начин публичните администрации могат да установят допълнителна помощ за жертви, които поради спецификата или тежестта на последиците, произтичащи от насилието, не намират подходящ или достатъчен отговор в мрежата от ресурси за помощ и възстановяване. По-конкретно, тези жертви могат да получат допълнителна помощ за финансиране на подходящо медицинско лечение, включително лечение за възстановяване на женски полови органи, ако е необходимо.

По същия начин, с цел осигуряване на символично възстановяване, те ще насърчат възстановяването на тяхното достойнство и репутация, преодоляването на всяка ситуация на стигматизация и правото на изтриване, прилагано към търсачките в интернет и обществените медии. Публичните администрации ще насърчат необходимите мерки в рамките на своите съответни правомощия, така че жертвите да имат ефективна защита срещу репресии или заплахи и ще насърчат, чрез отдаване на почит и действия за публично разпространение, колективния ангажимент срещу насилието над жени и уважението към жертвите.

1.13. Право на незабавно постъпване в училище

Синовете и дъщерите на жертви на насилие, основано на пола, на които се налагат да сменят своето жилище вследствие на актовете на насилие, основано на пола, имат право на незабавно постъпване в училище на новото място на пребиваване.

Синовете и дъщерите на жертви на насилие, основано на пола, на които се налагат да сменят своето жилище вследствие на актовете на насилие, основано на пола, имат право на **незабавно постъпване в училище на новото място на пребиваване**.

1.14. Стипендии и помощи за обучение

Кралски указ 201/2024 от 27 февруари за установяване на прага на доходите и семейната собственост и за размера на субсидиите и помощите за обучение за учебната 2024-2025 г.

Предлага се специално отношение за лицата, поискали стипендии, които докажат, че са били жертви на насилие, основано на пола, от 30 юни 2023 г. до 30 юни 2025 г., техните синове и дъщери под двадесет и пет-годишна възраст и непълнолетни лица, които са обект на тяхното настойничество или попечителство, които поискат посочените стипендии и помощ за обучение, при условие че отговарят на всички други условия, предвидени в действащите разпоредби. Това са основната стипендия или стипендия за учебна такса, според случая, фиксираната сума, свързана с дохода, фиксираната сума, свързана с жилището, и променливата сума, която е резултат от прилагането на формулата; без да се прилагат установените изисквания за реализирана учебна натовареност през учебната 2023-2024 г. или за максималния брой години, в които се получава стипендия, или изискването за определен процент кредити, предмети, модули или техния еквивалент в часове през учебната 2024-2025 г., във връзка с които се получава стипендия.

1.15 Особености при регистрацията на местопребиваването по съображения за сигурност

Резолюция от 2 декември 2020 г. на председателя на Националния статистически институт и председателя на Главна дирекция „Сътрудничество между автономните и местните органи на управление“ за изменение на резолюцията от 17 февруари 2020 г. на председателя на Националния статистически институт и председателя на Главна дирекция

„Сътрудничество между автономните и местните органи на управление“ за определяне на технически инструкции за общините по отношение на управлението на общинския регистър на населението

Когато жертви на насилие, основано на пола, са настанени в жилища от мрежата за ресурси за цялостна социална помощ или са обект на осигуряваната от нея защита, като например защитени жилища, приюти или други ресурси на посочената мрежа, и не е възможно да се регистрират в реалното жилище по съображения за сигурност, те могат да бъдат регистрирани на определеното от общинските социални служби място, където на практика пребивават след получаване на съответното техническо разрешение. Това място може да бъде седалището на социална институция или на социалните служби на която и да е публична администрация на територията на общината, както и на всеки друг адрес, посочен от тях, при условие че е на територията на посочената община. За тази цел трябва да бъдат изпълнени следните условия:

- Посочените социални служби и социалната институция трябва да са част от организационната структура на публична администрация или да са под нейното ръководство и надзор.
- Отговорните лица от тези социални служби трябва да докладват, че обичайното местопребиваване на лицата, които желаят да се регистрират, е на територията на общината.
- Социалните служби трябва да укажат адреса, който трябва да се посочи при вписването в регистъра, чрез позоваване на устройствения план, и поемат ангажимент за уведомяване, когато на този адрес бъде получено съобщение от публична администрация.

1.16. Право на смяна на имената или самоличността

Закон 20/2011 от 21 юли за гражданския регистър, изменен със Закон 6/2021 от 28 април

За жертвите на насилие, основано на пола, или за техните наследници, които са или са били интегрирани в семейната единица на съжителство, отговорникът на Гражданския регистър може да разреши промяна на фамилните имена, без да е необходимо те да отговорят на общоустановените изисквания, в съответствие с по реда, определен с наредба. Тоест, без да е необходимо да бъдат съобразени с изискванията, че фамилното име в предложената форма се използва реално и обичайно от заинтересованото лице; или че фамилното име или фамилните имена, които се обединяват или променят, принадлежат законно на подателя на молбата; или че фамилните имена, които са резултат от промяната, не произлизат от една и съща семейна линия

В тези случаи може да се разреши пълна смяна на самоличността по съображения за спешност или сигурност, без да е необходимо да се изпълняват предвидените общи изисквания, в съответствие с определената в закона процедура.

2. Права на чужденките, жертви на насилие, основано на пола

2.1. Статут на пребиваване в Испания на чужденки, жертви на насилие, основано на пола

Член 17.1 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Органичен закон 4/2000 от 11 януари относно правата и свободите на чужденците в Испания и тяхната социална интеграция, Регламент на Органичния закон 4/2000, одобрен с кралски указ 557/2011 от 20 април

Кралски указ 240/2007 от 16 февруари относно влизането, свободното движение и пребиваването в Испания на граждани на държавите-членки на Европейския съюз и други държави, които са страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство

Пребиваването в Испания за жени чужденки, жертви на насилие, основано на пола, обхваща следните възможности:

2.1.1. Чужденки, които са роднини на гражданин на държава-членка на Европейския съюз, или на държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство

Член 9, параграф 4 от Кралски указ 240/2007 от 16 февруари относно влизането, свободното движение и пребиваването в Испания на граждани на държавите-членки на Европейския съюз и други държави, които са страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство

За да запази правото си на пребиваване в случай на обявяване на брака за нищожен, развод или анулиране на вписването като регистрирано съжителство, жената, която не е гражданка на държава-членка на Европейския съюз, или на държава, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, трябва да удостовери, че по време на брака или регистрираното съжителство е станала жертва на насилие, основано на пола, като тази ситуация се счита за удостоверена временно при издаването на **заповед за защита в полза на жертвата или чрез справка от прокуратурата**, в която се посочва наличието на признаци за насилие, основано на пола, и се признава окончателно при постановяването на **съдебно решение**, съгласно което са настъпили изложените обстоятелства.

2.1.2. Чужденки извън ЕС: те могат да притежават един от следните два типа специфични разрешения за пребиваване и работа поради насилие, основано на пола:

Член 19.2 от Органичния закон 4/2000 от 11 януари относно правата и свободите на чужденците в Испания и тяхната социална интеграция

Член 59.2 от Регламента на Органичния закон 4/2000, одобрен с кралски указ 557/2011 от 20 април

- Разрешение за пребиваване и работа за чужденки, които са се събрали със своя съпруг или партньор:

- Разрешението ще бъде получено, след като е издадена заповед за защита в полза на жената или, при липса на такава, при издаването на справка от прокуратурата, в която се посочва наличието на признаци за насилие, основано на пола.
- Срок на разрешението: 5 години.

Член 31 bis от Органичния закон 4/2000 от 11 януари относно правата и свободите на чужденците в Испания и тяхната социална интеграция

Членове 131 до 134 от Регламента на Органичния закон 4/2000, одобрен с кралски указ 557/2011 от 20 април

- Разрешение за временно пребиваване и работа поради **извънредни обстоятелства за незаконно пребиваващи чужденки**:
  - Разрешението може да бъде поискано от момента, в който е издадена заповед за защита в полза на жената или е издаден доклад от прокуратурата, в който се посочва наличието на признаци за насилие, основано на пола.
  - Разрешението ще бъде предоставено, когато наказателното производство приключи с постановяване на осъдителна присъда или със съдебно решение, от което може да се заключи, че жената е станала жертва на насилие, основано на пола, включително в случай на прекратяване на производството поради неизвестно местонахождение на обвиняемото лице или делото е прекратено временно поради експулсиране на обвиняемия.
  - Срок на разрешението: 5 години. Въпреки това, при поискване в рамките на тези 5 години жената може да получи право на дългосрочно пребиваване, при което се изчислява времето, в което се е ползвала с временно разрешение за временно пребиваване и работа.
  - Разрешение за пребиваване поради извънредни обстоятелства, издадено в полза на малолетни или непълнолетни деца на жената или деца с увреждания, които обективно не са в състояние да се грижат сами за себе си, или разрешение за пребиваване и работа, ако са над 16-годишна възраст и се намират в Испания към момента на подаване на жалбата. В тези случаи искането трябва да бъде направено от чужденката, сама или чрез представител, в момента, в който тя поиска разрешение за временно пребиваване и работа поради извънредни обстоятелства, или по всяко друго време в рамките на съдебния процес. Неговото предоставяне и продължителност са обхванати от същите условия като приложимите за разрешението за временно пребиваване и работа поради извънредни обстоятелства за незаконно пребиваващи чужденки.
  - Административният орган, който е компетентен да издаде такова разрешение поради извънредни обстоятелства, **предоставя временно разрешение за пребиваване и работа на чужденката** и по целесъобразност временни разрешения за пребиваване или за пребиваване и работа в полза на нейните малолетни или непълнолетни деца или деца с увреждания, които обективно не са в състояние да се грижат сами за себе си и които се намират в Испания към момента, в който се подава жалбата. Валидността на тези временни разрешения изтича при окончателното издаване или отказ за издаване на разрешение поради извънредни обстоятелства.
  - След като получи временно разрешение за пребиваване и работа, чужденката има следните права:

- **Активният доход за интеграция**, на който имат право чужденците, които пребивават законно в Испания и отговарят на останалите изисквания;
- обезщетение за безработица, на което имат право чужденци, които пребивават законно в Испания и отговарят на останалите необходими изисквания;
- **финансовата помощ съгласно член 27 от Органичния закон 1/2004**, на която имат право чужденци, жертви на насилие, основано на пола, които имат разрешение за пребиваване и работа в Испания, и отговарят на останалите изисквания.

2.1.3. Разрешението за временно пребиваване и работа като наето лице, което се издава на чужденката, се подновява при изтичане в случай на прекратяване на трудовия договор или временно преустановяване на трудовите правоотношения вследствие на насилие, основано на пола

Член 38.6 от Органичния закон 4/2000 от 11 януари относно правата и свободите на чужденците в Испания и тяхната социална интеграция

Член 38.6 от Органичния закон 4/2000 от 11 януари относно правата и свободите на чужденците в Испания и тяхната социална интеграция предвижда, че разрешението за пребиваване и работа ще бъде подновено след изтичането му, когато настъпят други обстоятелства, предвидени в регламента, по-конкретно случаите на прекратяване на трудовия договор или спиране на трудовото правоотношение в резултат на статута на жертва на насилие, основано на пола.

2.2. Защита на незаконно пребиваващи чужденки, пострадали от насилие, основано на пола

Член 31 bis от Органичния закон 4/2000 от 11 януари относно правата и свободите на чужденците в Испания и тяхната социална интеграция

Членове 131 до 134 от Регламента на Органичния закон 4/2000, одобрен с кралски указ 557/2011 от 20 април

- Ако при подаването на жалба за насилие, основано на пола, стане известно, че чужденката **пребивава незаконно на територията на страната**:
  - не се започва административната процедура за санкциониране поради незаконно пребиваване на територията на Испания;
  - преустановява се административната процедура за санкциониране във връзка с това нарушение, започната преди подаването на жалбата или, както е приложимо, изпълнението на евентуално постановените заповеди за принудително отвеждане или връщане.
- При приключване на съдебното производство:
  - с осъдителна присъда или със съдебно решение, от което може да се заключи, че жената е станала жертва на насилие, основано на пола, включително в случай на прекратяване на производството поради неизвестно местонахождение на обвиняемото лице или при липса на основание за

постановяване на съдебно решение по същество поради принудително отвеждане на лицето, срещу което е подадена жалба, на чужденката се предоставя **разрешение за временно пребиваване и работа поради извънредни обстоятелства** и, ако е приложимо, разрешенията, за които е подала заявление от името на нейните малолетни или непълнолетни деца или деца с увреждания, които обективно не са в състояние да се грижат сами за себе си;

- o с оправдателна присъда или с решение, от което не може да се заключи, че е налице насилие, основано на пола, на чужденката се отказва разрешение за временно пребиваване и работа поради извънредни обстоятелства и, ако е приложимо, разрешенията, за които е подала заявление от името на нейните малолетни или непълнолетни деца или деца с увреждания, които обективно не са в състояние да се грижат сами за себе си. Освен това се прекратява валидността на временното разрешение за пребиваване и работа, предоставено на чужденката, и, ако е приложимо, временните разрешения, предоставени на нейните малолетни или непълнолетни деца или деца с увреждания, които обективно не са в състояние да се грижат сами за себе си. В такъв случай започва или се възобновява административната процедура за санкциониране поради незаконно пребиваване на територията на Испания.

2.3. Право на международна защита

Закон 12/2009 от 30 октомври за уреждане на правото на убежище и на субсидиарна закрила

- **Правото на убежище.** Предоставя се статут на бежанец на жена, която поради основателно притеснение от преследване, основано на пола, се намира извън собствената си държава и вследствие на тези притеснения не може или не желае да получи закрилата на тази държава, както и на жена без гражданство, която се намира извън държавата на обичайното си местопребиваване, и поради същите причини или притеснения не може или не желае да се завърне в нея.
В този смисъл за мотиви за преследване, основано на пола, могат да се считат насилие от страна на партньора или бившия партньор и други форми на насилие над жените, като например генитално осакатяване на жени, принудителен брак, сексуално насилие или трафик на жени и момичета с цел сексуална експлоатация, при условие че във всеки случай жената отговаря на останалите изисквания за признаване на правото на убежище.
  - o За признаване на правото на убежище е необходимо основателното притеснение, че жените ще бъдат подложени на преследване, да се основава на действия на преследване, които представляват тежки нарушения и форми на физическо или психическо насилие, включително действия на сексуално насилие.
  - o За да се преценят мотивите за преследване, трябва да се разгледат преобладаващите условия в държавата на произход във връзка с конкретната социална група, т.е. в този случай жените.
- **Субсидиарна закрила.** Субсидиарна закрила се предоставя на чужденки или на жени без гражданство, които не отговарят на изискванията за предоставяне на статут на бежанец, но са изложени на реален риск да претърпят тежка вреда ако се върнат в държавата си на произход или на предишно пребиваване в случай на

лица без гражданство. Тежка вреда, която е основание за субсидиарна защита, представлява едно от следните обстоятелства:

- смъртно наказание;
- мъчение или нехуманно или унизително отношение;
- сериозни заплахи за живота или физическата цялост на цивилни лица в случай на конфликти.

3. Права на жените с испанска националност, жертви на насилie, основано на пола, извън националната територия

Когато жените с испанска националност станат жертва на насилie, основано на пола, докато пребивават в чужбина, те могат да се окажат в особено уязвимо положение поради езиковите и културните бариери, липсата на социални контакти или неосведоменост относно наличните ресурси в съответната държава. Съобразно с това към задълженията на публичните органи във връзка с информирането, подпомагането и защитата на жените, пострадали от насилie, основано на пола, се добавя и общото задължение за защита на гражданите с испанска националност в чужбина.

Протоколът, подписан на 8 октомври 2015 г. от тогавашните министри на външните работи, Европейския съюз и сътрудничеството, на заетостта, миграцията и социалната сигурност, както и на председателството, отношенията със съдилищата и равенството между половете, цели установяването на обща рамка за сътрудничество с цел изпълнение на функциите по въпросите на насилieto, основано на пола, така че да се предвиждат и избягват ситуации на насилie, основано на пола, посредством информация за наличните ресурси в държавата на пребиваване и да се улеснят защитата и връщането на жени, пострадали от насилie, основано на пола, както и на децата им, ако е приложимо и ситуацията го изисква, като се прилага действащата регулаторна уредба. Посолствата и консулствата на Испания и министерствата на заетостта, миграцията и социалната сигурност предоставят на жените с испанска националност информация за установяване на контакт със специализираните служби за жертви на насилie, основано на пола, в държавите им на пребиваване, както и за ориентиране относно медицинските, образователните и правните ресурси, които местните органи могат да им предоставят в случай на насилie, основано на пола.

От своя страна, в случай на връщане на жената Правителствената служба за борба с насилieto, основано на пола, се координира с автономните области, така че да се гарантират правата на жените, които им се признават съгласно испанската правна уредба, и да се улесни социалната им интеграция.

БЛОК 2

Права на жертвите на сексуално насилие

1. Специфични права на жертвите на сексуално насилие

1.1. Кой е жертва на сексуално насилие?

Членове 1 и 3 от Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Жени, момичета, момчета и юноши, които са станали жертви на сексуално насилие в Испания, независимо от тяхната националност и административно положение, ще се считат за жертви съгласно Органичния закон 10/2022; или в чужбина, ако имат испанска националност.

Под сексуално насилие се разбира всеки акт от сексуално естество, който не е по взаимно съгласие или който не защита свободното развитие на сексуалния живот във всяка обществена или частна сфера, включително дигиталната сфера. Сексуалният феминицид, разбран като убийство на жени и момичета, свързано с поведение, определено в следващия параграф като сексуално насилие, се счита за включено в обхвата на приложение за статистически цели и за целите на обезщетението. Гениталното осакатяване на жени, принудителният брак, тормозът със сексуален характер и трафикът на жени с цел сексуална експлоатация се считат за сексуално насилие.

Съобразно с това целта е да се гарантира правото на сексуална свобода и изкореняването на всяко сексуално насилие чрез приемането на мерки, които гарантират осведомеността, предотвратяването, откриването и наказването на сексуалното насилие, както и незабавна цялостна грижа и възстановяване във всички области, в които протича животът на жени, момичета, момчета и юноши, които са жертви на сексуално насилие.

1.2. Как се удостоверява сексуалното насилие?

Член 37 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Пета окончателна разпоредба на Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода. Изменение на Закон 35/1995 от 11 декември относно помощта и съдействието на жертвите на тежки престъпления и престъпления срещу сексуалната свобода.

Като цяло ситуацията на сексуално насилие, която поражда признаване на съответните права, се удостоверява с **осъдителна присъда за престъпление** срещу сексуалната свобода или с друго **съдебно решение**, което предоставя обезпечителна мярка, или **доклад на прокуратурата**, който показва наличието на признаци, че жалбоподателката е жертва на сексуално насилие.

Ситуациите на сексуално насилие могат да бъдат удостоверени също чрез:

- доклад от социалните служби, службите, специализирани в областта на равенството между половете и срещу насилието, основано на пола, службите за настаняване на жертви на сексуално насилие на компетентната държавна администрация или Инспекцията по труда и социалното осигуряване, в случаите, подлежащи на проверка;
- с присъда, постановена по обществения ред;

- чрез друг документ, при условие че това е предвидено в секторните регулаторни разпоредби, които регулират достъпа до всички отделни права и ресурси.

В случай на **непълнолетни жертви** и за същите цели, удостоверяването може да се извърши и чрез официални медицински документи, съобщени на прокуратурата или съдебния орган.

1.3. Право на информиране

Член 34 от Органичният закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Жертвите на сексуално насилие имат право да получат **пълна информация и консултация**, подходяща за тяхната лична ситуация. Това право се гарантира чрез следните услуги:

1.3.1. Служба за правна информация и консултации 016

- **Безплатна и поверителна услуга, която предлага информация, правна консултация и незабавна психосоциална помощ при всички форми на насилие срещу жени, момичета, момчета и юноши.**
- Услугата е достъпна чрез четири канала:
  - На кратък телефонен номер: **016**.
  - По имейл: 016-online@igualdad.gob.es.
  - Чрез WhatsApp: номер 600 000 016, ексклузивен за WhatsApp, защото не поддържа телефонни разговори.
  - Посредством чат: чрез уебсайта на Правителствената делегация срещу насилието, основано на пола <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/home.htm>
- Информацията и незабавната психосоциална помощ са на разположение **24 часа** в денонощието, **365 дни** в годината. **Правната консултация** е на разположение от **8:00 до 22:00 часа**, от понеделник до неделя.
- **Достъпна за хора със слухови и/или говорни увреждания** по различни начини: на телефон **900 116 016**; **Услуги Telesor** от самия [уебсайт на Telesor](#), в който случай е необходима връзка с интернет; чрез мобилен телефон или PDA с инсталиране на безплатно приложение; чрез услугата за видеопревод [SVIsual](#); посредством Whatsapp: 600 000 016; или по имейл: 016-online@igualdad.gob.es.
- **Достъпно за чужденци** чрез обслужване, освен на испански и останалите официални езици, на следните езици:
  - По телефона, 24 часа, 7 дни, на 53 езика: испански, каталонски, галисийски, баски, валенсиански, английски, френски, немски, португалски, мандарин китайски, руски, арабски, румънски, български, афганистански, албански, арменски, бамбара, берберски, босненски, бразилски, кантонски, чешки, корейски, датски, словенски, словашки, фарси, финландски, грузински, гръцки, хинди, холандски, унгарски, италиански, японски, литовски, мандинка, норвежки, персийски, полски, пуларски, сърбо-хърватски, сирийски, сонинке, шведски, тайландски, тайвански, тамазигхт, турски, украински, урду, волоф.

- Имейл и WhatsApp за 24 часа, 7 дни: испански, каталонски, баски, галисийски, валенсийски, английски, френски, немски, португалски, китайски, мандарин, руски, арабски, румънски, български, италиански.
- Прехвърляния на обаждания в следните случаи:
  - Когато обажданията се отнасят за спешни случаи, те ще бъдат прехвърляни към тел. **112**.
  - Когато обажданията се отнасят за обща информация по въпроси, свързани с равнопоставеността на мъжете и жените, те ще бъдат прехвърляни към **Института по въпросите на жените**.
  - Когато обажданията се отнасят за специфична информация, свързана с **автономна област**, те ще бъдат насочени към съответния регионален телефонен номер.
  - Обажданията, направени от непълнолетни лица, ще бъдат прехвърляни към телефона **ANAR** за оказване на помощ на деца и юноши.

Услугата 016 има категорията на основна услуга, така че в случай на възникване на ситуация, която затруднява достъпа или предоставянето на такива услуги, компетентните публични администрации ще предприемат необходимите мерки, за да гарантират нормалното ѝ функциониране и адаптиране.

1.3.2. Уебсайт с ресурси за подкрепа и превенция в случаи на сексуално насилие

Наличен е на [уебсайта на Правителствената делегация срещу насилието, основано на пола](#).

Позволява локализирането на активни карти на различните ресурси (полицейски, съдебни, информация, обслужване, консултация и т.н.), които публичните администрации и социалните субекти са предоставили на разположение на гражданите и жертвите на сексуално насилие.

1.3.3. Кризисни центрове

Кризисните центрове са услуги, зависими от автономните общности, които предоставят психологическа, правна и социална помощ. Те са предназначени да предоставят подкрепа и помощ в **кризисни ситуации** за жертви, членове на семейството и хора от обкръжението им. Тези центрове включват придружаване и информация по телефона и лично **24 часа в денонощието, всеки ден от годината**.

1.3.4. ATENPRO

Службата за телефонна помощ и защита на жертви на насилие срещу жените (ATENPRO) е вид услуга, която с подходяща технология предлага на жертвите на насилие срещу жени незабавна помощ в случай на евентуални обстоятелства, които могат да им се случат, 24 часа в денонощието, 365 дни в годината и където и да се намират.

Услугата се основава на използването на технологии за мобилна телефонна комуникация и телелокация. Тя позволява на жените, **жертви** на насилие срещу жени, **да се свържат по всяко време** с Център, в който работят служители, подготвени специално да предоставят подходящ отговор на техните потребности. Освен това при **спешни ситуации** служителите на Центъра са подготвени да реагират адекватно на кризисната ситуация самостоятелно или чрез мобилизиране на други човешки и материални ресурси.

Услугата може да бъде заявена от жертви на насилие срещу жените, които отговарят на следните изисквания:

- Не живеят съвместно с лицето или лицата, които са ги подложили на насилие.
- Участват в специализирани програми за специализирана помощ за жертви на насилие срещу жените, които са налични на тяхната автономна територия.

1.4. Право на предоставена на разположение, достъпна и специализирана съдебномедицинска практика

Член 48 от Органичният закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Жертвите на сексуално насилие имат право на незабавно извършване на съдебномедицинска експертиза и действия от правен интерес. Те ще се извършват заедно със задължителния гинекологичен или медицински преглед, за да се избегнат повторни медицински прегледи.

Освен това жертвите на сексуално насилие имат право да им бъдат взети биологични проби и други доказателства, които могат да допринесат за доказване на сексуално насилие. Това събиране на проби и други доказателства, което ще се извърши с предварително информирано съгласие, не зависи от подаването на жалба или образуването на съдебно производство.

Когато биологичните проби и доказателствата се събират от здравния център, те ще бъдат запазени надлежно за предаване, гарантирайки веригата на съхранение и по възможно най-непосредствения начин, на Института по правна медицина.

1.5. Право на специализирана и достъпна цялостна помощ

Членове 33 и 35 от Органичният закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция за сексуална свобода

Всички жени, деца и юноши, които са били жертви на сексуално насилие в Испания, независимо от тяхната националност и административна ситуация; или в чужбина, ако имат испанска националност, имат право на **цялостна специализирана помощ**. Тази помощ ще има за цел да им помогне да преодолеят физическите, психологическите, социалните или други последици, произтичащи от сексуалното насилие.

Чрез това право жертвите на сексуално насилие ще могат:

- да получават **информация и консултация** относно техните права и наличните ресурси за подкрепа;
- да се осведомят относно службите, с които могат да се свържат, за да получат материална, медицинска, психологическа и социална помощ;
- да имат достъп до **специализирана медицинска помощ** в здравни центрове и психологическа помощ, както незабавна, така и спешна и кризисна, в 24-часови центрове, както и в центрове за дългосрочно придружаване и цялостно възстановяване;

- да получават предварителна **правна консултация** и безплатна правна помощ в процеси, произтичащи от насилие;
- да възстановяват физическото и/или психическото си здраве;
- да завършат своето **обучение, да намерят работа или да възстановят работното си място** и да получат психо-социална подкрепа по време на целия процес на пълно възстановяване за избягване на вторична виктимизация.

Правото на специализирана и достъпна комплексна помощ ще се гарантира чрез наличието на следните услуги:

- **24-часови кризисни центрове:** това са услуги, които предоставят психологическа, правна и социална помощ. Те са предназначени да предоставят подкрепа и помощ в **кризисни ситуации** за жертви, членове на семейството и хора от обкръжението им. Тези центрове включват придружаване и информация по телефона и лично **24 часа в денонощието, всеки ден от годината.**
- **Служби за пълно възстановяване:** състоят се от интердисциплинарни служби за психологическо възстановяване и социална, образователна, трудова и правна подкрепа, които работят в подкрепа на възстановяването и психологическата подкрепа на жертвите в дългосрочен план и по време на процеса на тяхното възстановяване.
- **Служби за оказване на съдействие на жертви на трафик на хора и сексуална експлоатация:** тези служби включват психологическа, правна и социална консултация за жертвите на родния им език.
- **Служби за специализирани грижи за момичета и момчета, които са жертви на сексуално насилие:** това са услуги, адаптирани и подходящи за техните нужди, които предоставят психологическа, образователна и правна помощ, които представляват отпратно място за жертвите, където отива групата от професионалисти, участващи в оказването на съдействие и съдебните процедури.

1.6. Право на безплатна правна помощ

Член 33.1 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Жертвите на сексуално насилие имат право на **предварителна правна консултация и безплатна правна помощ** в процеси, произтичащи от сексуално насилие, при условията, предвидени в законодателството за безплатна правна помощ.

Правото на безплатна правна помощ обхваща, наред с другото, следните услуги:

- **безплатна консултация и насоки** преди съдебното производство и по-специално непосредствено преди подаване на жалба;
- **безплатна защита и представителство** от адвокат и прокурор във всички административни процеси и процедури;

- **безплатно поместване на обяви или укази в официалните вестници в хода на процеса;**
- **освобождаване от заплащане на съдебни такси,** както и от плащане на депозити, необходими за обжалване;
- **безплатна помощ от вещи лица** в хода на производството, за която отговаря назначеният технически персонал на съдебните органи или, ако няма такъв, техническите служители, организации или служби към публичните администрации;
- **безплатно издаване или намаляване с 80 % на тарифите за издаване** на нотариални документи.

1.7. Трудови права

Членове 38 и 39 от Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Признаването на трудовите права на жените, жертви на сексуално насилие, има за цел да ги предпази от напускане на пазара на труда поради претърпяното насилие. За тази цел **им се предоставят права, насочени към** съгласуване на работата със ситуацията на насилие, **защитата им е гарантирана, ако са принудени да напуснат работата** сивременно или за постоянно, и се полагат усилия за тяхното **наемане на работа** в случай, че не са били наети на работа.

1.7.1. Права на наетите лица от женски пол

Член 38 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Членове 37.8, 40.4, 45.1.н), 48.10, 49.1.м), 53.4 и 55.5 от преработения текст на Закона за статута на работниците, одобрен с Кралски законодателен указ 2/2015 от 23 октомври

- **Право на намаляване на работното време** с пропорционално намаление на заплатата или на **преструктуриране на работното време** чрез адаптиране на графика, прилагане на гъвкаво работно време или други форми на организация на работното време, които се използват в предприятието, за да могат жените да направят ефективна своята защита или правото си на цялостна социална помощ.
- **Право на географска мобилност:** жените, които са принудени да напуснат работата си в населеното място, където са предоставяли услугите си, за да направят ефективна защитата си или правото си на цялостна социална помощ, ще имат преференциално право да бъдат назначени на друго работно място от същата професионална група или еквивалентна категория, с което компанията разполага в друг от нейните трудови центрове. Предприятието ще запази работното място, което е заемала преди това, за първите 6 месеца.
- **Право на временно спиране на трудовия договор** по решение на работничката, която е принудена да напусне работата си в резултат на това, че е жертва на сексуално насилие, със запазване на работното място. Периодът на временно спиране ще има първоначална продължителност, която не може да надвишава шест месеца, освен ако от действията за съдебна защита не стане ясно, че ефективността на правото на защита на жертвата изисква продължаване на спирането.

- **Право на прекратяване на трудовия договор** по решение на работничката, която е принудена да напусне окончателно работното си място си в резултат на това, че е жертва на сексуално насилие.
- **Право да извършва работата си изцяло или частично дистанционно или да прекрати нейното извършване**, ако това е установената система, при условие че и в двата случая този вид предоставяне на услуга е съвместимо с длъжността и изпълняваните функции.
- **Отсъствията или ненавременното явяване** на работното място вследствие на физическото или психологическото състояние в резултат на сексуално насилие, удостоверено от службите за социални грижи или здравните служби, според случая, ще се считат за **основателни**.
- **Нищожност на решението за прекратяване на договора** в случай на работнички, които са жертви на сексуално насилие, поради упражняване на правата на намаляване или реструктуриране на работното им време, географска мобилност, промяна на работното място или временно прекъсване на трудовото правоотношение, според изискванията и условията, признати в Устава на работниците.
- **Нищожност на дисциплинарното уволнение** в случай на работнички, които са жертви на сексуално насилие, поради упражняване на правата на намаляване или реструктуриране на работното им време, географска мобилност, промяна на работното място или прекратяване на трудовото правоотношение, според изискванията и условията, признати в Устава на работниците.

1.7.2. Права на икономически зависимите самостоятелно заети лица

Член 38 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Закон 20/2007 от 20 юли относно статута на самостоятелно заетите лица

Самостоятелно заетите лица, които са жертви на сексуално насилие, и преустановяват дейността си, за да направят ефективна защитата си или правото си на цялостно социално подпомагане, ще се считат в **ситуация на временно преустановяване на дейността**, в сроковете, предвидени в преработения текст на Общия Закон за социалното осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври и **тяхното задължение за плащане на вноски ще бъде преустановено** за период от шест месеца, като ще се считат за ефективни вноски за целите на обезщетения за социално осигуряване. Освен това, **ситуацията им ще се счита за еквивалентна на активна регистрация в системата на социалното осигуряване**.

За целите на условията на предходния параграф се отчита база за вноски, равняваща се на средната стойност на платените вноски през шестте месеца преди преустановяването на задължението за вноски.

Разполагат със следните права:

- Право на промяна на работното време за професионалната дейност.
- Право на прекратяване на договорните отношения.
- Ситуацията на насилие, основано на пола, ще се счита за основателна причина за прекъсване на дейността от страна на работничката.

1.8. Права по отношение на социалното осигуряване

Член 38 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода.

1.8.1. Права по отношение на социалноосигурителните вноски

Член 165.5 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- Периодът на временно прекъсване на трудовия договор със запазване на работното място, предвиден за наетите лица, ще се счита за **период на реално плащане на вноски** за целите на съответните социалноосигурителни обезщетения във връзка с пенсии, трайна неработоспособност, смърт и наследствена пенсия, майчинство, безработица и грижи за непълнолетни, болни от рак или друго тежко заболяване.

Член 329 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- Временно освобождаване от **задължението за плащане на социалноосигурителни вноски** за период от шест месеца за самостоятелно заети или самоосигуряващи се лица, които преустановяват дейността си, за да направят ефективна защитата си или правото си на цялостна социална помощ

Заповед TAS/2865/2003 от 13 октомври, която урежда специалното споразумение в системата за социалното осигуряване

- Сключване на специално споразумение със службите за социално осигуряване от работнички, жертви на сексуално насилие, чието работно време е намалено с пропорционално намаление на заплащането.

1.8.2. Права по отношение на социалноосигурителните обезщетения

Член 207 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- Право на **пенсия за ранно пенсиониране** по причини, които не са по вина на работещите жени, които прекратяват трудовия си договор вследствие на претърпяно сексуално насилие и отговарят на необходимите изисквания.

Член 224 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- Права на сираците:

Пенсия за сираци: право на нея имат синовете и дъщерите на починалата жена, независимо от естеството на тяхното родство, при условие че към момента на смъртта са на възраст под двадесет и една години или са неработоспособни, или под двадесет и пет години и не извършват доходоносна работа като наето лице или самостоятелно заето лице, или когато го правят, полученият годишен доход е по-нисък от годишния размер на законоустановената минимална работна заплата (SMI) и че жената е била регистрирана като работеща активно в системата или е била в еквивалентна ситуация.

Дъщерите и синовете ще имат право на увеличението, предвидено в случаите на пълно сирачество, което ще достигне 70 процента от нормативната база, когато доходът на семейството не надвишава 75 % от законоустановената към съответния момент минимална работна заплата.

Обезщетение за сираци: на него имат право дъщерите и синовете на жената, която е починала вследствие на упражнено спрямо нея сексуално насилие, съгласно условията, определени от закона или от международни инструменти, ратифицирани от Испания, при условие че обстоятелствата, в които се намират децата, са съпоставими с тези на пълни сираци, и не отговарят на изискванията за пенсия за сираци. Може да има право на обезщетение за сирак, при условие че към датата на смъртта лицето е на възраст под двадесет и пет години, не извършва доходносна работа като наето лице или самостоятелно заето лице, или когато прави това, годишният размер на приходите, които получава от своята работа, е под приетия годишен размер на законоустановената минимална заплата.

Размерът на обезщетението за сираци е 70 процента от нормативната база, при условие че доходът на семейството не надвишава 75 % от годишния размер на законоустановената минимална работна заплата.

Правото на пенсия или обезщетение за сираци няма да бъде преустановено в случай на осиновяване на синовете и дъщерите на починалата в резултат на насилие над жени, при условие че годишният доход на семейството, в което са осиновени, разделен на броят на членовете, които го съставят, включително осиновените сираци, не надвишава 75 процента от законоустановената към съответния момент минимална работна заплата, без да се включва пропорционалният процент от извънредните плащания.

По същия начин, когато смъртта е причинена от извършител, различен от родителя на синовете и дъщерите на починалата, може да бъде признато също правото на пенсия за сираци и съответно обезщетение за сираци, когато са изпълнени изискванията.

Член 267 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- За да има право на обезщетения за безработица, освен че трябва да отговаря на необходимите изисквания, наетата работничка се счита за законно безработна, когато прекрати или преустанови доброволно трудовия си договор в резултат на това, че е жертва на сексуално насилие.

Член 38.5 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Членове 330 и 331 от преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 г. от 30 октомври

- За да има право на закрила поради преустановяване на дейност, освен че трябва да отговаря на необходимите изисквания, се счита, че самостоятелно заетата работничка е в правно положение на преустановяване на дейност, когато преустанови упражняването на дейността си временно или окончателно поради сексуално насилие.

Член 335 от преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване, одобрен с кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври

- За да имат право на закрила поради преустановяване на дейност, освен че трябва да отговарят на необходимите изисквания, работещите членове на асоциираните трудови кооперации се считат в правно положение на преустановяване на дейност, когато прекратят работата си окончателно или временно поради сексуално насилие.

1.9. Права в сферата на заетостта и трудова интеграция

1.9.1. Специфична програма за заетост

Член 39 от Органичният закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

- **Специфична програма за заетост:** това е специфична програма, до която имат право на достъп жертвите на сексуално насилие, регистрирани като търсещи работа. Тази програма ще включва мерки за насърчаване започването на нова дейност като самостоятелно заето лице. Програмата съдържа следното:
  - **Индивидуализиран план за социална и трудова интеграция**, който се осъществява от специализиран персонал;
  - **Специфична програма за обучение** с цел улесняване на социалната и трудовата интеграция като наето лице;
  - **Стимули** за насърчаване **започването на нова дейност** като самостоятелно заето лице.
  - Стимули за предприятията, които наемат на работа жертви на сексуално насилие;
  - **Стимули** за улесняване на **географската мобилност**;
  - Стимули за компенсиране на разликите в трудовите възнаграждения;
  - **Споразумения с предприятията** за улесняване на наемането на жени, жертви на сексуално насилие, и тяхната географска мобилност.
- Безработните жени, които са претърпели сексуално насилие, както и самостоятелно заети работнички, които са прекратили дейността си поради това, че са станали жертви на сексуално насилие, ще имат право на икономическата помощ, когато кандидатстват за работа, предвидена в член 41 ([вижте раздел 1.11 Икономически права](#)), както и да участват в специфични програми за намиране на работа.

1.9.2. Договор за срочно заемане на длъжност във връзка със заместването на работнички, които са жертва на сексуално насилие

Член 38.3 от Органичният закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

- Предприятията, които формализират **срочни трудови договори** (при условие че договорът е сключен с безработно лице) за заместване на работнички, които са станали жертви на сексуално насилие и са прекратили трудовия си договор или са упражнили правото си на географска мобилност или промяна на работното място, ще имат право на бонус от 100% от социалноосигурителните вноски на предприятието

за общи непредвидени случаи през целия период на временно прекратяване работата на заменената работничка или за шест месеца в случай на географска мобилност или промяна на работното място.

- След възстановяване заемането на работното място, това ще се извърши при същите условия, които са съществували към момента на прекратяване на трудовия договор, като се гарантират целесъобразни адаптации, които може да са необходими поради увреждане.

1.10. Права на държавните служителки

Член 40 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода.

Кралски законодателен указ 5/2015 от 30 октомври, който одобрява преработения текст на Закона за основния статут на държавните служители

Държавните служителки, които са наети на служба в следните публични администрации: Централната държавна администрация, администрациите на автономните области и на градовете Сеута и Мелиля, администрациите на местните органи, публичните организации, агенции и други публични дружества, разполагащи с правосубектност, свързани с която и да е от публичните администрации или зависещи от тях, както и в държавните университети, имат следните права:

- **Право на отсъствие поради насилие, основано на пола, упражнено над държавни служителки:** частичните или цялостни отсъствия на държавни служителки, пострадали от сексуално насилие, основано на пола, се считат за обосновани за периода и при условията, определени по целесъобразност от социалните или здравните служби.
- За да бъде ефективна защитата им или правото им на цялостна социална помощ, държавните служителки, които са жертви на сексуално насилие, имат **право на намалено работно време** с пропорционално намаление на възнаграждението или на реструктуриране на работното време чрез адаптиране на графика за прилагане на гъвкаво работно време или други форми на организация на работното време, които са приложими, в сроковете, установени за тези случаи от плана за прилагане на равенството между половете или, при липса на такъв, от компетентната публична администрация за всеки отделен случай. Държавната служителка ще запази пълното си възнаграждение, когато намали работното си време с една трета или по-малко.
- **Мобилност поради сексуално насилие:** жените, които са станали жертви на сексуално насилие и са принудени да напуснат работата си в населеното място, където са предоставяли услугите си, за да направят ефективна защитата си или правото си на цялостна социална помощ, ще имат право да се преместят на друго работно място, подходящо за физическото им състояние, компетенциите или професионалната им категория, с аналогични характеристики, без да е необходимо да се налага заемане на свободното работно място. Въпреки това, в такива случаи компетентната публична администрация ще бъде длъжна да уведоми жената за свободните работни места, налични на същото място или на местата, които заинтересованата жена поиска изрично.

Това прехвърляне ще се счита за принудително прехвърляне.

- **Временно преустановяване на трудовата дейност поради сексуално насилие:** за да бъде ефективна тяхната защита или правото им на цялостна социална помощ, държавните служителки, които са станали жертви на сексуално насилие, ще имат право да поискат временно преустановяване на трудовата дейност, без да е необходимо да са работили определен минимален период от време преди това и без необходим период на непрекъсната работа.

Правата на други типове служители са установени в специфичното законодателство във връзка с тях, както е случаят, наред с други, с преподавателския персонал, персонала на държавните медицински учреждения или служителите в държавната съдебна администрация.

1.11. Икономически права

Artículos 37 y 41 de la Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual

1.11.1. Членове 37 и 41 от Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Кралски указ 664/2024 от 9 юли, който регулира финансовата помощ за жертви на сексуално насилие и който променя Кралски указ 1452/2005 от 2 декември, който урежда икономическата помощ, установена в член 27 от Органичния закон 1/2004 от декември 28 относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола.

Това е финансова помощ, предназначена за жертви на сексуално насилие, за която се прилагат следните изисквания:

- Месечният размер на приходите не надхвърля законоустановената минимална работна заплата, без да се взема предвид пропорционалния процент на двете извънредни плащания.
- В случай на жертви на сексуално насилие, които са икономически зависими от семейната единица, ще се отпуска помощ, когато те не получават доход (с изключение на пропорционалния процент на две извънредни плащания), който надвишава два пъти минималната междупрофесионална заплата или три пъти минималната междупрофесионална заплата, с изключение на пропорционалния процент на две извънредни плащания в случай на семейства с четири или повече членове или които имат статут на многодетно семейство в съответствие с действащите разпоредби.

Други важни аспекти за помощите:

- Размерът на помощта може да се получи (по избор на жертвата) еднократно или на шест-месечни вноски.
- Тази помощ може да бъде удължена само веднъж, при условие че икономическите прагове, описани в посочените по-горе раздели, продължават да не бъдат превишавани.
- Когато жертвата на сексуално насилие има официално признато **увреждане в степен, равняваща се на или по-голяма от 33%**, сумата ще бъде еквивалентна на дванадесет месеца обезщетение за

безработица, което може да бъде удължено само веднъж, при условие че продължават да се прилагат условията, довели до първоначалното предоставяне.

- Ако **жертвата има зависими от нея лица**, сумата може да достигне период, еквивалентен на осемнадесет месеца субсидия, или двадесет и четири месеца, ако жертвата или някой от членовете на семейството, които живеят с нея, има официално признато увреждане в степен, равняваща се на или повече от 33%, в сроковете, определени от разпоредбите на този органичен закон. Споменатата помощ ще може да бъде удължена също еднократно, при същите условия като горепосочените, стига да са приложими условията, довели до първоначалното предоставяне.

Достъп до помощта и съвместимости:

- Достъпът до тази помощ ще се осъществява чрез **удостоверяването на статута на жертва на сексуално насилие** съгласно член 37 от Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода. ([вижте раздел 1.2](#)).
- Тези помощи ще бъдат **съвместими** с получаването на **обезщетенията, договорени със съдебно решение**, или алтернативно, с **която и да е от помощите, предвидени в Закон 35/1995 от 11 декември относно помощта и съдействието на жертви на тежки престъпления и престъпления срещу сексуалната свобода**. По същия начин те ще бъдат съвместими с помощите, предвидени в Кралски указ 1369/2006 от 24 ноември, който регулира програмата за **Активни доходи за интеграция** за безработни хора със специални икономически нужди и трудности при намиране на работа; с **обезщетението за безработица** в съответствие с Кралски указ-закон 2/2024 от 21 май, който приема спешни мерки за опростяване и подобряване на нивото на помощ за защита при безработица и за завършване на транспонирането на Директива (ЕС) 2019/1158 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно съвместяването на семейния и професионалния живот на родителите и лицата, полагащи грижи, и за отмяна на Директива 2010/18/ЕС на Съвета; с помощта, установена в Закон 19/2021 от 20 декември, който установява **Минималния доход за издръжка на живота**, и с получаването на помощ, установена от автономните общности в тази материална област.

1.11.2. Активни доходи за интеграция

Член 41 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Кралски указ 1369/2006 от 24 ноември, който урежда програмата за Активни доходи за интеграция за безработни лица със специални икономически потребности и изпитващи затруднения да намерят работа

Активните доходи за интеграция са **финансова помощ**, която се предоставя на **безработни лица**, включени в така наречената „Програма за Активни доходи за интеграция“, чрез която се извършват действия, насочени към **увеличаване на възможностите за интеграция на пазара на труда**.

За да бъде включена в програмата за Активни доходи за интеграция и за да получава тази финансова помощ, жертвата на сексуално насилие, трябва да отговаря на следните изисквания:

- да удостовери своя статус на жертва на сексуално насилие;

- да бъде регистрирана като търсеща работа, но не се изисква да бъде регистрирана като търсеща работа без прекъсване в продължение на 12 месеца;
- да не живее с извършителя на насилието;
- да е на възраст под 65 години, но не е задължително да има навършили 45 или повече години;
- да няма лични доходи от каквото и да е естество, надвишаващи месечния размер от 75 процента от законоустановената минимална работна заплата, без да се взема предвид пропорционалният процент на двете извънредни плащания.
- Може да е бенефициер по нова програма за Активни доходи за интеграция, въпреки че е била бенефициер по друга програма в рамките на 365-те дни, предхождащи датата на заявлението.

Размерът на Активните доходи за интеграция съответства на 80% от валидния към момента месечен публичен индикатор за доход с множество ефекти (IPREM).

Освен това се предоставя допълнителна помощ под формата на еднократна сума, ако жената се оказва принудена да смени жилището си поради сексуално насилие, в рамките на 12-те месеца, предхождащи подаването на заявление по програмата или по време на участието в нея, като размерът на помощта отговаря на тримесечния размер на Активните доходи за интеграция.

Тази финансова помощ може да бъде поискана до 1 ноември 2024 г., когато регулиращите я нормативни изисквания няма да бъдат повече валидни. Жертвите на насилие срещу жени обаче могат да поискат финансовата помощ, която е посочена в следващия раздел.

1.11.3. Достъп до обезщетения за безработица за жертви на сексуално насилие

Допълнителна петдесет и осма разпоредба от Кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври, който одобрява преработения текст на Общия закон за социалното осигуряване

Кралски указ-закон 2/2024 от 21 май, с който се приемат спешни мерки за опростяване и подобряване на нивото на помощта за закрила при безработица и за завършване на транспонирането на Директива (ЕС) 2019/1158 на Европейския парламент и Директива на Съвета от 20 юни 2019 г. относно съвместяването на семейния и професионалния живот на родителите и полагащите грижи и отмяната на Директива 2010/18/ЕС на Съвета

Удостоверените жертви на сексуално насилие ще имат достъп до това обезщетение за безработица, въведено с кралски указ-закон 2/2024 от 21 май и което заменя Активните доходи за интеграция.

За тази цел те **трябва да отговарят на редица изисквания**, сред които са:

- да нямат право на обезщетение за безработица на ниво вноски;
- да не са били бенефициери на 3 права към програмата за Активните доходи за интеграция (освен ако не са изменили повече от три години от възникването на първото право до заявяването на тази субсидия);
- да са регистрирани като търсещи работа или да нямат собствен доход (доход през предходния календарен месец, който не надвишава 75% от минималната работна заплата, с изключение на пропорционалния процент от 2 извънредни плащания).

Размерът на субсидията ще бъде равен на 95% от IPREM през първите 180 дни; 90% от ден 181 до 360; и 80% от ден 361.

Максималната продължителност на субсидията ще бъде 30 месеца, освен ако лицето преди това е било бенефициер на едно или две права по програмата за Активни доходи за интеграция, в който случай максималната продължителност ще бъде съответно 20 и 10 месеца.

1.11.4. Минимален доход за издръжка на живота

Кралски указ-закон 20/2020, от 29 май, който установява минималния доход за издръжка на живота

Кралски указ 1369/2006 от 24 ноември, който урежда програмата за Активни доходи за интеграция за безработни лица със специални икономически потребности и изпитващи затруднения да намерят работа

Жените, които са станали **жертви на трафик на хора и сексуална експлоатация**, могат да бъдат бенефициери на минималния доход за издръжка на живота, чиято цел е да се **предотврати риска от бедност и социално изключване** на хора, които живеят сами или в съвместно съжителство и нямат основни икономически ресурси, за да покрият основните си нужди, когато отговарят на необходимите изисквания, въпреки че:

- няма изискване за възраст (като цяло минималният доход за издръжка на живота е предназначен за лица на поне 23-годишна възраст), изисква се само да са пълнолетни;
- не се изисква да са сключили брак или да са в съжителство на семейни начала;
- не се изисква да живеят в условията на друг тип съвместно съжителство;
- за тях няма да се изисква да имат период от една година законно и ефективно пребиваване в Испания по продължителен и непрекъснат начин непосредствено преди датата на подаване на молбата, когато удостоверят ситуацията на сексуално насилие чрез някое от средствата, установени в член 37 от Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода.

1.11.5. Приоритетен достъп до защитени жилища и държавни жилища за възрастни хора

Член 42 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Кралски указ 42/2022 от 18 януари, който регламентира младежките добавки за наем и Държавния план за достъп до жилища 2022-2025 г.

Кралски указ 1369/2006 от 24 ноември, който урежда програмата за Активни доходи за интеграция за безработни лица със специални икономически потребности и изпитващи затруднения да намерят работа

Член 42 от Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода предвижда, че публичните администрации ще насърчават приоритетния достъп на жертвите на сексуално насилие до обществения жилищен фонд и до програмите за помощ за достъп до жилище.

В този смисъл жертвите на сексуално насилие представляват група с право на преференциална защита при достъп до жилище и са включени в следните програми на [Държавния план за жилище](#) ([Държавен вестник на Испания](#)):

- Програма за подпомагане на жертви на насилие, основано на пола, хора, подлежащи на изгонване от обичайното им жилище, бездомни хора и други особено уязвими хора:
  - Тази програма включва като бенефициери жертвите на насилие, основано на пола, жертви на трафик на хора за сексуална експлоатация и жертви на сексуално насилие.
  - Не могат да бъдат бенефициери лицата, които имат собствено жилище или жилище с право на ползване, в което могат да живеят след удостоверяването на състоянието им на жертва на насилие, основано на пола, жертва на трафик на хора за сексуална експлоатация или жертва на сексуално насилие.
  - Могат да бъдат бенефициери публичните администрации, търговските дружества с мажоритарна собственост на различни публични администрации, обществените комунални предприятия, публичните предприятия и благотворителни организации, дружества, които работят съвместно или подобни, винаги с нестопанска цел, чиято цел е да предоставят жилище на жертви на насилие, основано на пола, жертви на трафик на хора за сексуална експлоатация или жертви на сексуално насилие.
- Програма за предоставяне на жилища на SAREB и обществени предприятия за отдаване под наем като социални жилища. Жилищата, предоставени от SAREB или съответния публичен субект, трябва да се използват приоритетно за задоволяване на потребностите от жилище за жертви на насилие, основано на пола, жертви на трафик на хора за сексуална експлоатация, жертви на сексуално насилие.

1.12. Право на обезщетение

Членове , 53, 54, 6 55 и 57 от Органичния закон 10/2022 от септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Жертвите на сексуално насилие имат **право на обезщетение**. Това право обхваща икономическа компенсация за материални и морални вреди и щети, мерките, необходими за тяхното пълно физическо, психическо и социално възстановяване, действията за символично обезщетение и гаранции, че насилието няма да се повтори.

По отношение на икономическото обезщетение за материални и морални вреди и щети, които се полагат на жертвите на сексуално насилие, в съответствие с наказателното законодателство относно гражданската отговорност

- загубата на възможности, включително възможности за образование, работа и социални придобивки;
- материалните щети и загуба на доход, включително пропуснати ползи;
- социалните щети, разбирани като щети върху жизнения проект;
- терапевтичното, социалното, сексуалното и репродуктивното здравеопазване.

Обезщетението ще бъде изплатено от лицето(ата) с гражданска или наказателна отговорност в съответствие с действащите разпоредби.

В случай на смърт на жертвата вследствие на някое от поведението, считани за [сексуално насилие](#), нейните синове и дъщери, независимо от естеството на тяхната родствена връзка, по естествен път или чрез осиновяване, могат да получат **пенсия** или, когато е подходящо, **обезщетение за сираци**, в съответствие с разпоредбите на преработения текст на Общия закон за социално осигуряване, одобрен с Кралски законодателен указ 8/2015 от 30 октомври.

1.13. Стипендии и помощи за обучение

Кралски указ 201/2024 от 27 февруари, който установява праговете за доходи и семейни активи, и размерите на стипендиите и помощите за обучение за учебната 2024-2025 г., и променя частично Кралски указ 1721/2007 от 21 декември, който установява системата за стипендии и персонализирани помощи за обучение

Предлага се специално отношение към лицата, поискали стипендии, които докажат, че са били жертви на сексуално насилие, от 30 юни 2023 г. до 30 юни 2025 г., техните синове и дъщери под двадесет и пет-годишна възраст и непълнолетни лица, които са обект на тяхното настойничество или попечителство, които поискат посочените стипендии и помощ за обучение, при условие че отговарят на всички други условия, предвидени в действащите разпоредби. Това са основната стипендия или стипендия за учебна такса, според случая, фиксираната сума, свързана с дохода, фиксираната сума, свързана с жилището, и променливата сума, която е резултат от прилагането на формулата; без да се прилагат установените изисквания за успешно завършване на обучението през учебната 2023-2024 г. или за максималния брой години, в които се получава стипендия, или изискването за определен процент кредити, предмети, модули или техния еквивалент в часове през учебната 2024-2025 г., във връзка с които се получава стипендия.

Стипендиите, предоставени в резултат на статута на жертви на сексуално насилие са съвместими с финансовата помощ за жертви на сексуално насилие, регламентирана в Кралски указ 664/2024.

2. Права на жертвите на сексуално насилие, които нямат испанска националност

2.1. Защита на жертвите на сексуално насилие, които нямат испанска националност и не разполагат със съответното разрешение за пребиваване в страната

Член 31 bis от Органичния закон 4/2000 от 11 януари относно правата и свободите на чужденците в Испания и тяхната социална интеграция

Членове 3.1 и 36 от Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Органичен закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода се прилага за жени, момичета и момчета, които са били жертви на [сексуално насилие](#) в Испания, независимо от тяхната националност

и административна ситуация. Постановя се също, че жертвите на сексуално насилие, които се намират в неизправна административна ситуация, **ще се ползват от правата, признати в Органичния закон, при равни условия** с останалите жертви.

В следствие:

- Ако при подаването на жалба за сексуално насилие стане известно, че чужденката **пребивава незаконно на територията на страната:**
  - **няма да бъде започната административната процедура за санкциониране** поради незаконно пребиваване на територията на Испания;
  - **ще бъде преустановена административната процедура за санкциониране** във връзка с това нарушение, започната преди подаването на жалбата, или съответното изпълнение на постановените евентуално заповеди за принудително отвеждане или връщане.
- При приключване на съдебното производство:
  - **с осъдителна присъда** или със съдебно решение, от което може да се заключи, че жената е станала жертва на сексуално насилие, включително в случай на прекратяване на производството поради неизвестно местонахождение на обвиняемото лице или при липса на основание за постановяване на съдебно решение по същество поради принудително отвеждане на лицето, срещу което е подадена жалба, **на чужденката се предоставя временно разрешение за пребиваване и работа поради извънредни обстоятелства**, ако е приложимо, разрешенията, за които е подала заявление от името на нейните малолетни или непълнолетни деца или деца с увреждания, които обективно не са в състояние да се грижат сами за себе си;
  - с оправдателна присъда или с решение, от което не може да се заключи, че е налице сексуално насилие, на чужденката се отказва временно разрешение за пребиваване и работа поради извънредни обстоятелства и, ако е приложимо, разрешенията, за които е подала заявление от името на нейните малолетни или непълнолетни деца или деца с увреждания, които обективно не са в състояние да се грижат сами за себе си. Ще бъде прекратена също валидността на временното разрешение за пребиваване и работа, предоставено на чужденката, и, ако е приложимо, временните разрешения, предоставени на нейните малолетни или непълнолетни деца, или деца с увреждания, които обективно не са в състояние да се грижат сами за себе си. В такъв случай се започва или възобновява административната процедура за санкциониране поради незаконно пребиваване на територията на Испания.

Ако според приключилото наказателно производство няма ситуация на сексуално насилие, ще бъде образувана или ще бъде продължена административно-наказателна преписка за незаконно пребиваване на испанска територия, в случай че първоначално е била преустановена.

2.2. Право на международна защита

Закон 12/2009 от 30 октомври за уреждане на правото на убежище и на субсидиарна закрила

- **Правото на убежище.** Ще бъде признат статут на бежанец на жена, момиче, момче или юноша, които поради основателно притеснение от преследване **заради** раса, религия, националност, политически възгледи, принадлежност към определена социална група, **пол**, сексуална ориентация или сексуална идентичност се намират извън страната, чийто граждани са и не могат или поради това притеснение не желаят да се ползват от закрила на такава държава, както и на жена, момиче, момче и юноша без гражданство, които нямат гражданство и намирайки се извън страната, в която преди това са имали обичайното си местопребиваване, по същите причини не могат или поради посочените притеснения не искат да се върнат в нея.

В този смисъл могат да бъдат причина за преследване множество форми на насилие срещу жената на основата на пола, като женско генитално осакатяване, принудителен брак, сексуално насилие или трафик на жени и момичета с цел сексуална експлоатация, при условие че във всеки случай са изпълнени другите изисквания за признаване на правото на убежище.

- За да бъде признато правото на убежище, основателното притеснение на жените, момичетата, момчетата и юношите да не бъдат подложени на преследване трябва да се основава на действия на преследване, които са сериозни и са под формата на действия на физическо или психологическо насилие, включително действия на сексуално насилие.
- За да се оценят причините за преследването, трябва да бъдат оценени преобладаващите обстоятелства в страната на произход във връзка със ситуацията на конкретната социална група.
- **Субсидиарна закрила.** Ще бъде предоставена субсидиарна закрила на жените, момичетата, момчетата и юношите, които са чужденци или без гражданство, не отговарят на изискванията за получаване на убежище и за тях има реален риск от претърпяване на сериозна вреда, ако се върнат в страната си на произход или в държавата на предишното си пребиваване, ако са без гражданство. Сериозната вреда, за която може да бъде предоставена субсидиарна закрила, представлява едно от следните обстоятелства:
  - смъртно наказание;
  - мъчение или нехуманни или унижителни отношения;
  - сериозни заплахи за живота или безопасността на цивилни в конфликтни ситуации.

3. Права на жените с испанска националност, които са жертви на сексуално насилие, извън националната територия

Жените с испанска националност, които са жертви на сексуално насилие и живеят в чужбина, могат да се окажат в ситуация на специална уязвимост поради езикови и културни бариери, липса на социална подкрепа или липса на познания за наличните ресурси в страната. Поради тази причина законът предвижда, че посолствата и консулските

служби на Испания в чужбина, в рамките на техните общи задължения за защита на испанците в чужбина, подпомагат жертвите на сексуално насилие, като им предоставят насоки и подкрепа като приоритет в рамките на техните възможности.

Протоколът, подписан на 8 октомври 2015 г. от тогавашните министерства на външните работи, на Европейския съюз и на сътрудничеството, на труда, миграцията и социалната сигурност и на президентството, на отношенията със съдилищата и на равенството между половете, който се стреми да установи обща рамка за сътрудничество за осъществяване функции по този въпрос, защитава също жертвите на сексуално насилие, като предотвратява и се справя със ситуации на сексуално насилие чрез информация за ресурсите, налични в страната на пребиваване, и улеснява защитата и връщането на жертвите и, когато е подходящо, на техните синове и дъщери, когато ситуацията го изисква в рамките на действащата нормативна уредба.

Посолствата и консулствата на Испания и отделите по труда, миграцията и социалното осигуряване ще предоставят на жертвите с испанска националност информация за връзка със специализираните ресурси за жертви на сексуално насилие, налични в страната, в която пребивават, както и насоки за медицински и образователни и правни ресурси, които местните власти предоставят в ситуации на сексуално насилие. По същия начин посолствата и консулските служби, в координация с правителствената делегация срещу насилието, основано на пола, ще улеснят, когато е уместно, репатрирането на жертвите в Испания.

От своя страна правителствената делегация срещу насилието, основано на пола, в случай на завръщане на жената, ще изпълнява задачи по координиране с автономните области, за да гарантира на жертвите правата, признати от испанските разпоредби, и да улесни социалната им интеграция.

ГРУПА 3

Права на жертвите на престъпления, на които имат също право жертвите на насилие, основано на пола, и жертвите на сексуално насилие

В допълнение към специфичните права, които Органичен закон 1/2004 признава на жените, които страдат или са претърпели насилие, основано на пола, и правата, които Органичен закон 10/2022 признава на жертвите на сексуално насилие, жертвите имат също правата, които законите признават на жертвите на престъпления, сред които трябва да се изтъкнат следните:

1. Права съгласно статута на жертви на престъпления

Закон 4/2015 от 27 юли относно статута на жертва на престъпления

Жертвите на насилие, основано на пола, и жертвите на сексуално насилие могат да се ползват с общия набор от процесуални и извънсъдебни права, признати в **статута на жертви на престъпления**. В случай на смърт или изчезване на пряката жертва на насилие, на основата на пола или сексуално насилие, синовете и дъщерите на жертвата, съпругът, с който не е разделена законно или с когото съжителства, лицето, което би било свързано с нея чрез аналогична връзка на взаимност и неговите синове и дъщери, които са живели с жертвата, ще се считат за непреки жертви. Лицето, което е отговорно за престъпните деяния, не се счита за жертва,

Някои от тези права са:

- **Право на информиране** от първия контакт с компетентните органи, включително преди подаването на жалбата;
- **Право**, считано от момента на подаване на жалбата, да получи надлежно заверено копие на жалбата и, ако е приложимо, на **писмен превод на копието**;
- **Уведомяването за определени решения**, без да е необходимо те да го изискват, така че да бъдат информирани за затворническата ситуация на разследваното, обвиняемото или осъденото лице: решенията, с които се постановява да не се започва наказателно производство, с които се постановява лишаване от свобода или последващо пускане на свобода на нарушителя, както и евентуалното му бягство; решения, които постановяват приемането на лични обезпечителни мерки или които променят вече договорените мерки, когато целта им е да гарантират безопасността на жертвата;
- **Право на безплатни и поверителни услуги за помощ и подкрепа** от страна на публичните администрации, както и на услугите, осигурявани от службите за подпомагане на жертвите. Тези Служби изпълняват следните функции, наред с други:
  - **Емоционална подкрепа** на жертвите и терапевтични грижи за жертвите, които се нуждаят от такива, като се гарантира предоставянето на подходяща психологическа подкрепа за преодоляване на травматичните последици от престъплението.
  - **Оценка и консултация във връзка с потребностите на жертвата** и начините за предвиждане и избягване на последиците от първична, повторна и вторична виктимизация, сплашване и отмъщение.
  - Изготвяне на **план за психологическа подкрепа** за уязвимите жертви и в случаите, в които е издадена заповед за защита.
  - **Информация относно наличните специализирани служби**, които могат да се предоставят помощ на жертвата с оглед на нейните лични обстоятелства и естеството на извършеното престъпление.
  - Придружаване на жертвата по време на целия процес

- **Уведомяване за решенията**, посочени в член 7.1 от Статута на жертвите на престъпления (присъдата или решенията за налагане на охранителни мерки и др.) и извършване на необходимите в конкретния случай действия за информиране и предоставяне на подкрепа.
- **Право на наказателно преследване и на предявяване на граждански иск** в съответствие с разпоредбите на Наказателно-процесуалния кодекс. Могат да участват в изпълнението чрез обжалване на определени съдебни решения, дори да не са участвали в делото:
  - Присъдата, с която съдията по пенитенциарния надзор **разрешава евентуалното класифициране на осъдения в трета степен** преди изтичане половината от срока на наказанието.
  - Присъдата, с която съдията по пенитенциарния надзор приема, че **пенитенциарните обезщетения, разрешенията за напускане, класирането в трета степен** и изчисляването на времето за условно освобождаване се отнасят за срока на изтърпяване на наказанието, а не за сбора на наложените наказания.
  - Присъдата, с която осъденото лице **се освобождава условно**.

2. Право на подаване на жалба

Закон 4/2015 от 27 юли относно статута на жертва на престъпления

Жените имат право да подават жалби във връзка с претърпяно насилие, основано на пола, и сексуално насилие.

Съответните органи се уведомяват чрез жалбата за извършването на деяние, което може да представлява престъпление.

С подаването на жалба и нейното препращане към съдебните органи, ако те преценят, че са налице признаци за извършено престъпление, се предприемат съответните наказателни действия.

3. Право на защита на жертвите по време на съдебния процес

3.1. В областта на насилие, основано на пола

Заповедта за защита представлява съдебно решение, което се издава от компетентния съдебен орган, когато са налице основателни признаци, че е извършено **насилие, основано на пола**, налице е обективна ситуация на риск за жертвата, което налага приемането на мерки за защита по време на наказателния процес

Заповедта за защита представлява решение, съдържащо едновременно охранителни мерки от наказателно и гражданско естество в полза на жертвата на насилие, основано на пола, и ако е приложимо, в полза на нейните синове и дъщери, и същевременно задейства установените механизми за социална защита на жертвата от

съответните публични администрации. Със заповедта за защита се удостоверява, че е налице насилие, основано на пола, в резултат на което се признават правата, предвидени в Органичния закон 1/2004.

Обезпечителните мерки от наказателен характер, които съдебният орган може да приеме, могат да бъдат една или няколко от следните:

- Изгонване на извършителя на насилието от семейния дом;
- забрана за пребиваване в определено населено място;
- забрана за извършителя на насилието да се доближава на определено разстояние от жертвата;
- забрана за извършителя на насилието да комуникира с жертвата и/или нейни близки или други лица чрез всякакви средства: с писма, по телефона и др.;
- забрана за извършителя на насилието да се доближава до определени места: местоработата на жертвата, учебните заведения, посещавани от децата, и др.;
- неразкриване на местожителството на жертвата;
- съдебна защита на жертвата в съдебните администрации;
- изземване на оръжия и забрана за притежаването им.

Мерките **от гражданско естество** могат да бъдат следните:

- право на използване и разпореждане със семейния дом;
- определяне на режима на родителските права върху малолетните и непълнолетните деца;
- определяне на режима на посещения, комуникация и престой с малолетните и непълнолетните деца;
- определяне на издръжка;
- всякакви други мерки, които са необходими, така че малолетните и непълнолетните деца да не се излагат на опасност и да не се допусне да пострадат.

Искането може да бъде подадено от самата жертва, от нейните най-близки роднини, от нейния адвокат и/или от прокуратурата. Без да се засяга задължението за подаване на жалба, социалните служби, които са запознати със ситуацията, трябва да уведомят съдебните органи или прокуратурата, за да бъде поискано и започнато производството за издаване на заповед за защита. В случай на малолетни или непълнолетни лица съдията трябва във всички случаи, включително служебно, да се произнесе дали е уместно да бъдат наложени граждански мерки.

Препоръчва се да се поиска заповед за защита едновременно с подаването на жалбата, но е възможно това да се направи и на по-късен етап.

Когато не бъде подадена жалба, самото искане за заповед за защита се счита за жалба от гледна точка на посочените в него деяния и ситуации на насилие.

Съдът трябва да издаде заповедта за защита най-късно 72 часа от подаването на жалбата, след явяване на жертвата и извършителя на насилието. В закона се предвижда, че това явяване трябва да се извърши поотделно, така че да се избегне конфронтацията между двете страни.

Член 544 bis от Наказателно-процесуалния закон постановява, че в случай на договаряне за някоя от мерките за защита на жертвата, предвидени в това предписание, използването на телематични устройства за контрол на спазването може да бъде договорено чрез мотивирана резолюция.

3.2. В областта на сексуалното насилие

В рамките на наказателен процес, образуван поради извършването на някое от престъпленията против сексуалната свобода, предвидени в Наказателния кодекс, съдебният орган може да вземе всяка от наказателно-процесуалните мерки за неотклонение, като задържане под стража или забрана за приближаване и/или общуване с жертвата, за да се осигури както провеждането на наказателния процес, така и ефективността на окончателно постановеното съдебно решение.

По същия начин могат да бъдат приети и обезпечителни мерки от гражданско естество, когато съдебният орган реши така, което трябва да бъде поискано от жертвата, нейния законен представител или от прокуратурата, когато има непълнолетни деца или лица с намалена съдебна дееспособност, определящи техния режим на съответствие и, ако е приложимо, допълнителните мерки към тях, които са необходими, при условие че те не са били предварително договорени от граждански съдебен орган и без да се засягат мерките, предвидени в член 158 от Гражданския кодекс.

Член 544 bis от Наказателно-процесуалния закон постановява, че в случай, че се разследва някое от престъпленията, посочени в член 3 от Органичния закон за пълна гаранция на сексуалната свобода,² и бъде приета някоя от мерките за защита на жертвата, предвидени в това предписание, може да бъде договорено използването на телематични устройства чрез мотивирана резолюция за контрол на спазването.

4. Право да се поиска издаването на европейска заповед за защита

Закон 23/2014 от 20 ноември за взаимното признаване на съдебни решения в Европейския съюз

Жертвата на насилие, основано на пола, или на сексуално насилие, която се премества временно или за постоянно в друга държава-членка на Европейския съюз, и която се ползва с мярка за защита, например охранителна мярка или

² Член 3 от Органичния закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуалната свобода гласи: “Във всеки случай се считат за сексуално насилие престъпленията, посочени в дял VIII от книга II на Органичния закон 10/1995 от 23 ноември на Наказателния кодекс, гениталното осакатяване на жени, принудителният брак, тормозът със сексуален характер и трафикът на хора за целите на сексуална експлоатация. Ще бъде отделено специално внимание на сексуалното насилие, извършено в дигиталната сфера, което включва разпространението на актове на сексуално насилие, порнографски материали, за които не е получено съгласие, детска порнография във всички случаи, както и сексуално изнудване чрез технологични средства”.

лишаване на извършителя от права, посочена в заповед за защита, присъда, с която се налагат охранителни мерки, или в осъдителна присъда, може да поиска от компетентния съдебен орган да издаде европейска заповед за защита.

Европейската заповед за защита, издадена от съдебния орган, е под формата на сертификат, който се предава на компетентния орган на другата държава членка, за да пристъпи към нейното изпълнение.

5. Право на участие в наказателното производство: предлагане на действия

Член 109 и сл. от Наказателно-процесуалния кодекс

При получаване на декларация от съдията по отношение на жертвата съдебният секретар информира последната за нейното право на участие в съдебния процес и на отказ или не от възстановяване на предишното положение, поправяне на вредите и обезщетяване за причинените щети вследствие на наказуемото деяние.

Упражняването на това право, което предполага **активно участие на жертвата на насилие, основано на пола, или на сексуално насилие, в съдебното производство, образувано след нейната жалба, упражняване на наказателни действия** и, когато е подходящо, граждански иск, се осъществява чрез нейното явяване в наказателното производство като частен обвинител. За тази цел жертвата трябва да посочи адвокат, който да защитава нейните интереси, и прокурор, който да я представлява.

Освен това жертвите, които не са се отказали от правото си, могат да решат да участват в наказателното производство по всяко време преди процеса на класификация на престъплението.

Определянето на адвокат и прокурор може да се извърши по преценка на жертвата или чрез службата за назначаване на служебен адвокат. В този смисъл Законът предвижда **правото на жертвите на насилие, основано на пола и на сексуално насилие, да се ползват от безплатна правна помощ в производства, произтичащи от насилие**, без да се засяга правото им поради социално-икономическата им ситуация чрез общия режим.

Явяването и последващото участие в наказателното производство позволява на жертвата чрез своя адвокат да предложи събиране на доказателства, да участва в събирането на същите и да се запознае с всички решения, които се вземат в хода на производството, като при несъгласие може да обжалва.

По същия начин, като частен обвинител, жертвата може да поиска осъждане на извършителя и обезщетение за телесни повреди и претърпени вреди.

Независимо дали жертвата се явява като частен обвинител в наказателното производство вследствие на нейната жалба, на прокуратурата е възложено да защитава интересите на жертвите и пострадалите в наказателното производство. Ако прокуратурата стигне до извода, че е извършено престъпление, тя повдига обвинение срещу лицето, което счита за отговорно. Ако прокуратурата не стигне до такъв извод, тя не повдига обвинение или може да поиска производството да бъде прекратено, например ако счита, че не съществуват достатъчно доказателства, че са извършени твърдените деяния.

6. Право на възстановяване на предишното положение, поправяне на вредите и обезщетяване за причинените щети

Член 100 и сл. от Наказателно-процесуалния кодекс

Извършването на престъпление поражда задължение за поправяне на вредите и обезщетяване за причинените щети. Тази гражданска отговорност обхваща възстановяване на предишното положение, поправяне на вредите и обезщетяване за имуществени и неимуществени щети.

В случай, че жертвата е завела граждански иск (за подвеждане под гражданска отговорност) в наказателния процес, в постановената присъда и при условие, че тя е осъдителна, в допълнение към наказанието, което, ако е приложимо, се налага на виновната страна, се определя и гражданската отговорност за причинени на жертвата физически, психологически или неимуществени щети.

Жертвата обаче може да си запази правото да предяви граждански иск в различен процес пред граждански съд, при което наказателният процес няма да включва граждански иск. Тя може също така да отхвърли всякакви жалби, които евентуално могат да бъдат отправени в тази връзка.

7. Право на информиране относно съдебното производство

Дори жертвата да не упражни правото си да участва в наказателния процес, тя трябва да бъде информирана за ролята си в него, както и за обхвата, развитието и хода на процеса. Отговорността за информирането на жертвата във връзка с нейните права се носи както от правоприлагащите органи, така и от съда и от службите за подпомагане на жертвите.

Информирането обхваща следните аспекти:

- Правото на жертвата на явяване в наказателния процес и на отказ от възстановяване на предишното положение, поправяне на вредите и обезщетяване за причинените щети вследствие на престъплението.
- Възможността, както и редът и условията за подаване на заявление за помощта, на която може да има право съгласно действащото законодателство. Информация за етапа на съдебното производство, за проверка на същото, както и за възможността на нея да бъдат предоставени копия от документи и свидетелски показания (член 234 от Органичния закон за съдебната власт).
- На жертвата трябва да бъде съобщено за всяко решение, което би могло да засегне нейната сигурност, приемането или промяната на други предпазни мерки, присъдите, с които се постановява лишаване от свобода или условно освобождаване на обвиняемото лице, както и лишаване

от свобода на извършителя на насилието (член 109, член 506.3, 544 bis и ter от Наказателно-процесуалния кодекс)

- o Жертвата трябва да бъде информирана за датата и мястото на провеждане на съдебното заседание (член 785.3, 962 и 966 от Наказателно-процесуалния кодекс)
- o Жертвата трябва да бъде информирана за присъдата, както на първа инстанция, така и от апелативното производство, ако е приложимо. (Член 270 от Органичния закон за съдебната власт; членове 789.4, 973.2 и 976.3 от Наказателно-процесуалния кодекс). Жертвата трябва да бъде информирана също в случай на прекратяване на производството (Член 636 от Наказателно-процесуалния кодекс).

8. Право на защита на достойнството и неприкосновеността на личния живот на жертвата в хода на процесите, свързани с насилие, основано на пола, и сексуално насилие

Член 63 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола

Член 50 от Органичния закон 10/2022 от 28 декември относно пълната гаранция на сексуалната свобода

Член 232.2 от Закона за съдебната власт

Членове 19 сл. От Закон 4/2015 от 27 април относно статута на жертви на престъпления; член 15.5 от Закона 35/1995 за помощите и подпомагането на жертвите на тежки престъпления и на престъпления срещу сексуалната свобода

Членове 2.а) и 3.1 от Органичния закон 19/1994 за защита на свидетелите и вещите лица в наказателни дела

По отношение на **жертвите на насилие, основано на пола**, Органичен закон 1/2004 предвижда специфични мерки за защита на достойнството и неприкосновеността на личния живот на жертвата. От една страна се установява, че личните данни на жертвата, на нейните потомци и на лицата, които са под нейно настояничество или попечителство, са запазени. Поверителността на информацията за новото жилище, местоработата или училището, което посещават децата, не само гарантират неприкосновеността на личния живот на жертвата, но също така е важна за нейната сигурност с цел да не се допусне научаването на тези данни от обвиняемото лице. С оглед на същата цел формулярът за искане на заповед за защита позволява жертвата да посочи адрес или телефон на трето лице, чрез което правоприлагащите или съдебните органи могат да предават съобщения или известия.

Във връзка с **жертвите на сексуално насилие**, Органичният закон 10/2022 от 6 септември относно пълната гаранция на сексуална свобода обхваща поредица от конкретни мерки за защита на достойнството и неприкосновеността на личния живот на жертвите. Съобразно с това той установява, че при действия и процедури, свързани със сексуално насилие, неприкосновеността на личния живот на жертвите ще бъде защитена и особено на техните лични данни.

Испанската агенция за защита на данните ще гарантира в рамките на своите правомощия специфична защита на личните данни на жертвите в случаи на сексуално насилие, особено когато то е извършено чрез информационни и комуникационни технологии. За тази цел Агенцията ще гарантира наличието на достъпен и сигурен канал за сигнализиране за наличието на незаконно съдържание в интернет, което води до сериозно накърняване на правото на защита на личните данни. ([Връзка към канала за сигнализиране](#)).

От друга страна, както в областта на насилието, основано на пола, така и в областта на сексуалното насилие, Законът относно **статута на жертва на престъпление** признава правото на жертвите на защита на неприкосновеността на личния им живот **в рамките на наказателното производство** и в тази връзка задължава съдиите, прокурорите, натоварените с разследването служители и всички лица, които участват по някакъв начин в производството или се включват в него, да предприемат необходимите мерки за защита на неприкосновеността на личния живот на жертвата и нейните близки в съответствие с разпоредбите на закона. По-конкретно, по отношение на малолетни или непълнолетни жертви или на жертви с увреждания, които се нуждаят от специална защита, трябва да се предприемат мерки, които да не позволяват разпространението на каквато и да е информация, която би позволила да се установи тяхната самоличност.

В тази връзка в съответствие с Наказателно-процесуалния кодекс съдията може служебно или по искане на прокуратурата или на жертвата да разпоредби налагането на всяка от следните мерки, когато това е необходимо за защита на неприкосновеността на личния живот на жертвата или за проявяване на дължимото уважение към нея или нейното семейство:

- **Забрана за разпространение или публикуване на информация във връзка със самоличността на жертвата**, на данни, които биха позволили пряко или косвено да се установи нейната самоличност, или на всякаква информация за съответните лични обстоятелства, които са били разгледани с цел преценка на нейните потребности от защита.
- **Забрана за придобиване, разпространение или публикуване на изображения** на жертвата или нейните близки

Съдията може също така служебно или по искане на самата жертва или на прокуратурата да разпореди съдебното производство да не е публично и заседанията да се провеждат при закрити врати.

9. Помощи за жертвите на престъпления, които се считат за насилие, основано на пола, и сексуално насилие

Закон 35/1995 от 11 декември за помощите и подпомагането на жертвите на тежки престъпления и на престъпления срещу сексуалната свобода

Правилник за помощите за жертвите на тежки престъпления и на престъпления срещу сексуалната свобода, приет с Кралски декрет 738/1997 от 23 май

Става въпрос за държавни помощи, които се предоставят на преки и косвени жертви на умишлени и тежки престъпления, извършени на територията на Испания, които са довели до причиняване на смърт, нанасяне на тежки

телесни повреди или сериозно увреждане на физическото или психическото здраве, както и на жертвите на сексуално насилие по смисъла на Органичния закон за пълното гарантиране на сексуалната свобода, включително жертви на убийство вследствие на престъпление срещу сексуалната свобода.

По отношение на **бенефициерите**, предвидени от закона за тази помощ, жените гражданки на всяка друга държава, които са в Испания, могат да получат достъп до помощта, независимо от тяхното административно положение, когато засегнатото лице е жертва на сексуално насилие съгласно Органичния закон за пълна гаранция на сексуалната свобода, включително жертви на убийство вследствие на престъпление срещу сексуалната свобода, или жертви на насилие, основано на пола, съгласно условията, предвидени в Органичния закон 1/2004 от 28 декември, за цялостни мерки за защита срещу насилието, основано на пола.

Статутът на жертва на насилие, основано на пола, или сексуално насилие, **трябва да бъде удостоверен** с някое от следните доказателствени средства:

- чрез осъдителната присъда;
- чрез съдебното решение, което е постановило като обезпечителна мярка за защита на жертвата, забраната за приближаване или временното задържане на обвиняемия.
- По начина, установен в член 23 от Органичния закон 1/2004 от 28 декември или в член 36 от Органичния закон за пълна гаранция на сексуалната свобода.

В случай на **смърт** в резултат на претърпяното насилие трябва да бъдат спазени изискванията за удостоверяване по отношение на бенефициерите като непреки жертви, независимо от националността или обичайното местопребиваване на починалата жертва.

Хората, които претърпяват сериозни телесни повреди или сериозни увреждания на тяхното физическо или психическо здраве като пряка последица от престъплението, включително жертви на насилие, упражнено върху децата на жертвата, ще се считат за **преки жертви** и следователно ще имат достъп до тези помощи съгласно член 1.4. от Органичния закон 1/2004 от 28 декември относно мерките за цялостна защита срещу насилието, основано на пола, когато техен непълнолетен член на семейството или роднина умре в резултат на престъплението.

Хората, които отговарят на условията, посочени по-долу, са бенефициери **като непреки жертви**, в случай на смърт и винаги по отношение на датата на смъртта:

- Съпругът на починалото лице, ако не е законно разделен, или лицето, което е живяло постоянно с починалото лице във връзка на взаимност, аналогична на тази на съпрузи, независимо от тяхната сексуална ориентация, най-малко през последните две години преди настъпване на смъртта, освен ако не са имали общи наследници, в който случай е достатъчно самото съжителство.
- Децата на починалото лице, които са били финансово зависими от него, независимо от тяхната родствена връзка или посмъртен статус. Ще се считат за финансово зависими от починалия непълнолетните деца и недееспособните пълнолетни деца.
- Деца, които не са на починалото лице, но са деца на лицата, посочени в параграф а) по-горе, при условие че са били финансово зависими от починалото лице.
- При отсъствие на лицата, предвидени в параграфи а), б) и в) по-горе, родителите на починалото лице ще бъдат бенефициери, ако са били финансово зависими от тях.
- Родителите на непълнолетното лице, което умира в резултат на престъплението.

Периодът за заявяване на тази помощ е пет години, считано при всички случаи от датата на окончателна съдебна присъда или от момента, в който бъде удостоверен статутът на жертва.

Размерът на помощите не може да надвишава в никакъв случай обезщетението, посочено в присъдата, и се изчислява чрез прилагане на критерии в зависимост от типа на помощта.

- В случай, че засегнатото лице е **жертва на сексуално насилие или жертва на насилие, основано на пола**, размерът на помощта, изчислен в съответствие с общите критерии, установени в Закон 35/1995 от 11 декември, ще се увеличи с двадесет и пет процента.
- В **случаите на смърт в резултат на сексуално насилие или насилие, основано на пола**, помощта ще бъде увеличена с двадесет и пет процента за деца бенефициери, които са непълнолетни или пълнолетни, за които мерките за подкрепа са установени по съдебен ред.

Може да се предоставят временни помощи преди издаването на окончателна съдебна присъда, с която завършва наказателното производство, при условие че е удостоверена нестабилната икономическа ситуация, в която са останали жертвата или нейните бенефициери. В случаите, когато жертвата на престъплението се счита за жертва на сексуално насилие или насилие, основано на пола, временните помощи могат да се предоставят независимо от икономическата ситуация на жертвата или нейните бенефициери.

ТЕЛЕФОНИ ЗА ИНФОРМАЦИЯ

Национално равнище	016 Лица с увреден слух: 900 116 016
Андалусия	900 200 999
Арагон	900 504 405
Канарски острови	112
Кантабрия	942 214 141
Кастилия-Ла Манча	900 100 114
Кастилия и Леон	012
Каталуния	900 900 120
Екстремадура	
Галисия	900 400 273
Балеарски острови	971 178 989
Ла Риоха	900 711 010
Мадрид	012
Навара	
Баска автономна област	900 840 111
Княжество Астурия	985 962 010
Област Мурсия	112
Област Валенсия	900 580 888
Сеута	900 700 099
Мелиля	

Повече информация: от органите в автономните области по въпросите на равенството между половете, в областните и местните центрове по въпросите на жените, в службите за подпомагане на жертвите, в службите за правни консултации към адвокатските колегии и в различни организации за жените и чужденците.

Уебсайт на Правителствената служба за борба с насилието, основано на пола:

<https://violenciagenero.igualdad.gob.es/instituciones/home.htm>

Настоящото ръководство е само ориентируващо и няма юридическа валидност.

То не замества в никакъв случай специализираната правна помощ.